

Raport z realizacji

Programu Ochrony Środowiska dla powiatu elbląskiego obejmujący okres 01.01.2013 r.-31.12.2013 r.

Białystok lipiec 2014

Wykonawca: mgr inż. Barbara Waclaw
Instytut Zrównoważonego Rozwoju Sp. z o.o.
Białystok, ul. Elewatorska 17C lok. 1
Telefon / fax: 085 744 54 98
e-mail: srodowisko@wp.pl
www.izr.pl

Spis treści

1.	Wprowadzenie	4
1.1.	Podstawa prawna Raportu z realizacji „Programu Ochrony środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013”	4
1.2.	Cel sporządzania Raportu	4
1.3.	Zakres Raportu	4
1.4.	Sposób zbierania informacji oraz ich źródła	5
2.	Ustalenia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013	5
3.	Zadania w zakresie ochrony środowiska zrealizowane w okresie 01.01.2013 r. – 31.12.2013 r. na terenie Powiatu Elbląskiego	14
3.1.	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego	15
3.2.	Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii	24
3.3.	Środowisko i zdrowie. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	26
3.4.	Ochrona klimatu i zapobieganie niszczeniu ozonu stratosferycznego	38
3.5.	Edukacja ekologiczna	38
4.	Stan i ocena wykonanych zadań wynikających z harmonogramu realizacji Programu Ochrony Środowiskowa dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013 w okresie 01.01.2013 – 31.12.2013 r.	40
5.	Ocena uzyskanych efektów ekologicznych	44
6.	Wydatki poniesione na działania związane z ochroną środowiska na terenie powiatu elbląskiego w 2013 r.	46
7.	Krótkie podsumowanie	47

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013 (dalej *Program*) został uchwalony przez Radę Powiatu w dniu 17 września 2010 r. (uchwała Nr XXV/42/10). *Program* jest podstawą działań Zarządu Powiatu w Elblągu w zakresie polityki ekologicznej. Dokument opracowano zgodnie z art. 17 ust. 1 *Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 18 *Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* organ wykonawczy powiatu ma obowiązek sporządzenia co 2 lata raportu z wykonania programu ochrony środowiska, a następnie przedstawienia opracowanego raportu Radzie Powiatu.

1.2. Cel sporządzenia Raportu

Ochrona środowiska naturalnego jest obowiązkiem władz państwowych i obywateli. Władze administracyjne powinny zapewnić, poprzez politykę zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwo ekologiczne i dostęp do nieuszczerplonych zasobów współczesnemu i przyszłemu pokoleniu. *Prawo ochrony środowiska* stanowi, że działania z zakresu ochrony środowiska w regionie muszą być podejmowane m.in. na podstawie aktualnego programu ochrony środowiska.

Raport z realizacji „*Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013*” obejmującego okres od 01.01.2013 r. – 31.12.2013r. (dalej *Raport*) został sporządzony w celu realizacji zobowiązań nałożonych na organ wykonawczy przez obowiązujące w Polsce prawo w zakresie ochrony środowiska. *Raport* określa stopień realizacji obowiązującego *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013*. *Raport* jest narzędziem monitoringu umożliwiającym ocenę stopnia realizacji zamierzeń programowych – stopnia realizacji zadań i uzyskanych efektów ekologicznych.

1.3. Zakres Raportu

Raport z realizacji „*Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013*” obejmuje okres od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r.

W opracowaniu ujęto stan realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska, przewidzianych w *Programie* na 2013 r. Wśród monitorowanych działań wymienić należy zadania z zakresu:

- ✓ ochrony środowiska przyrodniczego
- ✓ gospodarki leśnej
- ✓ gospodarki wodnej

- ✓ ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem
- ✓ bezpieczeństwa ekologicznego
- ✓ kształtowania świadomości ekologicznej
- ✓ propagowania proekologicznych form działalności gospodarczej.

W *Raporcie* dokonano oceny stanu realizacji zadań powiatu, służących ochronie środowiska, ujętych w *Programie*. Ocenie poddano również sposób finansowania zrealizowanych zadań. Ponadto podjęto próbę wyjaśnienia przyczyn niekompletnej realizacji działań przewidzianych w *Programie*. Przy ocenie realizacji zadań uwzględnione zostały wytyczne dotyczące procesu monitorowania projektowanych przedsięwzięć, a szczególnie wskaźniki monitoringu ujęte w *Programie*.

1.4. Sposób zbierania informacji oraz ich źródła

Na potrzeby opracowania *Raportu* wykorzystano informacje pochodzące z różnych źródeł:

- Starostwa Powiatowego w Elblągu (ankieta),
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie,
- Żuławskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Elblągu,
- z gmin należących do powiatu elbląskiego (ankieta).

W związku z powyższym przygotowując *Raport* niejednokrotnie korzystano z oficjalnych danych statystycznych otrzymanych z Głównego Urzędu Statystycznego.

2. Ustalenia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013

Misja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013 przyjęła następujące brzmienie: DOBRY STAN ŚRODOWISKA UMOŻLIWIAJĄCY ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ.

Realizacja powyższej misji odbywa się dzięki podejmowaniu działań przypisanych poszczególnym celom i priorytetom. W *Programie* ujęto cele długoterminowe (priorytety) oraz krótkoterminowe, obejmujące lata 2010-2013 (szczególnie istotne z punktu widzenia *Raportu*).

Poszczególne cele długoterminowe pogrupowano w ramach trzech następujących priorytetów:

I OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO

1. Ochrona przyrody i krajobrazu

- wysokie walory krajobrazu
- wysoka różnorodność biologiczna, jej ochrona i zrównoważone wykorzystywanie

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym i realizacji inwestycji zasad ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej, zwłaszcza ochrony jezior i rzek oraz ich obrzeży.
- 2) Wdrażanie na obszarach cennych przyrodniczo proekologicznych form gospodarowania i dostosowanie sposobu użytkowania do określonych form, celów i przedmiotów ochrony:
 - wspieranie form rolnictwa stosującego metody produkcji nie naruszające równowagi przyrodniczej, w tym rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego,
 - rozwój eko- i agroturystyki.
- 3) Wyznaczenie korytarzy ekologicznych i właściwe ich zagospodarowanie poprzez m.in.:
 - zalesianie i zadrzewianie,
 - tworzenie korytarzy łączących jeziora, w oparciu o ekosystemy bagienne i drobne zbiorniki wodne,
 - budowę przejść dla zwierząt na trasach komunikacyjnych i przepławek na rzekach oraz w miejscach, gdzie jest to jest konieczne.
- 4) Opracowanie programów tworzenia obszarów zieleni i zadrzewień w miastach oraz na terenach wiejskich.
- 5) Przestrzeganie w gospodarce leśnej zasad zachowania i zwiększania bioróżnorodności.
- 6) Bilans skutków społeczno-gospodarczych oraz konsultacje na szczeblu samorządów gminnych istniejących i wdrażanych form ochrony przyrody.
- 7) Weryfikacja istniejących form ochrony przyrody pod kątem ich aktualnych walorów przyrodniczych.
- 8) Sukcesywny rozwój sieci rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.
- 9) Opracowanie i aktualizacja planów ochrony dla parków krajobrazowych, rezerwatów oraz obszarów sieci Natura 2000.
- 10) Przeprowadzenie waloryzacji przyrodniczej powiatu pod kątem różnorodności biologicznej.
- 11) Realizacja działań związanych z ochroną obszarów sieci Natura 2000.
- 12) Renaturalizacja zniszczonych cennych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, szczególnie wodno-błotnych i rzecznych.
- 13) Zwiększenie udziału terenów pokrytych trwałą roślinnością, szczególnie w zlewniach bezpośrednich jezior.

- 14) Ochrona obszarów naturalnej retencji i dolin rzecznych, powiększanie i odtwarzanie śródpolnych remiz, zadrzewień, zakrzaczeń i drobnych zbiorników wodnych.
- 15) Ochrona stanu torfowisk i bagien.
- 16) Monitorowanie i ograniczanie nadmiernych liczebności niektórych zwierząt, obecnie objętych ochroną gatunkową.
- 17) Identyfikacja przyczyn zagrożenia rzadkich gatunków i eliminowanie źródeł zagrożenia.
- 18) Restytucja gatunków fauny i flory.
- 19) Stosowanie czynnej ochrony rzadkich gatunków roślin.
- 20) Stosowanie czynnej ochrony rzadkich oraz zagrożonych gatunków zwierząt poprzez m.in.:
 - budowę i ochronę miejsc lęgowych i żerowisk, szczególnie dla ptaków drapieżnych i bociana białego,
 - odtworzenie i utrzymywanie siedlisk, w szczególności cietrzewia, ptaków wodno-błotnych,
 - ochrona i budowa nowych (letnich i zimowych) schronień dla nietoperzy oraz niektórych gatunków ptaków, w tym schronień antropogenicznych,
 - wprowadzanie bardziej przyjaznych dla ptaków konstrukcji energetycznych (ich lepsze oznakowanie),
 - stała redukcja niektórych drapieżników, zagrażających równowadze biologicznej, szczególnie w cennych ostojach.
- 21) Wykorzystywanie programów rolno-środowiskowych, jako instrumentu ochrony cennych gatunków na terenach rolniczych, jak np. utrzymanie niezmienionego krajobrazu w sąsiedztwie dużych kolonii bociana białego, czy dalsze, ekstensywne wykorzystywanie łąk zasiedlonych przez cietrzewie.
- 22) Wzmocnienie straży rybackiej i straży łowieckiej.

2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

- rozwijanie trwale zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Realizacja wyznaczonych zadań ochronnych na obszarze powierzchni lasów włączonych do sieci Natura 2000 i zarządzanie tymi obszarami z pogodzeniem celów zadań wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- 2) Przeprowadzenie działań formalno-prawnych pod potrzeby zalesień, tj. aktualizacja klasyfikacji gruntów, określenie gruntów przeznaczonych do zalesień i granic polno-leśnych w planach zagospodarowania przestrzennego, opracowanie dokumentacji glebowo-siedliskowej i urzędniowej.

- 3) Zalesianie gruntów (zwłaszcza marginalnych) w szczególności w zlewniach jezior, obszarach wododziałowych zagrożonych erozją, obszarach źródłiskowych, terenach zbiorników wód podziemnych bez izolacji, korytarzy ekologicznych.
- 4) Ochrona i powiększanie biologicznej różnorodności lasów, w tym genetycznej i gatunkowej.
- 5) Zachowanie naturalnych ekosystemów leśnych.
- 6) Poprawa kondycji lasów prywatnych i innych niebędących w zarządzie Lasów Państwowych; sporządzenie lub uaktualnienie ich planów urzędniowych.
- 7) Budowa i utrzymanie na obszarach leśnych infrastruktury służącej celom poznawczo – dydaktyczno - turystycznym.
- 8) Intensyfikacja działań na rzecz wykorzystania lasów do rozwoju edukacji ekologicznej społeczeństwa.
- 9) Wykorzystanie walorów lasów do rozwoju ekoturystyki przy zachowaniu zasad ochrony leśnej bioróżnorodności.
- 10) Przebudowa drzewostanów w miejscach, gdzie założono je niezgodnie z wymogami siedliskowymi.
- 11) Wdrażanie na szeroką skalę odnowień naturalnych.
- 12) Odbudowa drzewostanu zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych na gruntach państwowych i prywatnych.
- 13) Rozbudowa bazy szkółkarskiej oraz infrastruktury leśnej.
- 14) Realizacja programów zadrzewień.

3. Ochrona powierzchni ziemi

- wysoka jakość gleby
- racjonalne użytkowanie powierzchni ziemi

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej.
- 2) Podjęcie działań zmniejszających poziom zakwaszenia gleb.
- 3) Przeciwdziałanie erozji gleb poprzez wprowadzenie trwałej pokrywy roślinnej oraz stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych.
- 4) Wykonywanie i utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych, z zachowaniem zróżnicowanych biocenoz, w ścisłym dostosowaniu do właściwości przyrodniczo -rolniczych gleb.
- 5) Sukcesywny rozwój systemu monitoringu ziemi.
- 6) Opracowanie programów i realizacja rekultywacji terenów zdegradowanych.
- 7) Stosowanie urządzeń zabezpieczających ziemię przed zanieczyszczeniem.

4. Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych

- eksploatacja kopalin i wód podziemnych zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Uzupełnienie rozpoznania zasobów kopalni w powiecie.
- 2) Uzupełnienie rozpoznania zasobów energii geotermalnej.
- 3) Ochrona terenów szczególnie cennych przyrodniczo przed eksploatacją kopalni.
- 4) Stosowanie technologii niepowodujących istotnej zmiany poziomu wód.
- 5) Sukcesywna rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.
- 6) Odpowiednie zagospodarowanie obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych i stref ochronnych ujęć wód.
- 7) Opracowanie regionalnych dokumentacji hydrogeologicznych dla głównych zbiorników wód podziemnych bez izolacji, które takich dokumentacji nie posiadają.
- 8) Opracowanie dokumentacji hydrogeologicznych dla ważnych ujęć komunalnych oraz dla ujęć na obszarach podatnych na zanieczyszczenia z powierzchni terenu.
- 9) Ustanowienie obszarów ochrony zbiorników wód podziemnych i stref ochrony ujęć.
- 10) Budowa i modernizacja sieci wodociągowych oraz stacji uzdatniania wody.
- 11) Likwidacja nieczynnych ujęć wody.

II ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII

1. Materiałochłonność, wodochłonność i odpadowość produkcji

- racjonalne użytkowanie wody, materiałów i energii

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Stosowanie nowoczesnych technologii z wykorzystaniem kryteriów BAT.
- 2) Ograniczenie zużycia wody z ujęć podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym, farmaceutycznym i niektórymi specjalnymi działami produkcji).
- 3) Intensyfikacja stosowania zamkniętych obiegów wody oraz wtórnego wykorzystywania odcieków i zużytych wód.
- 4) Zmniejszenie energochłonności gospodarki poprzez stosowanie energooszczędnych technologii (również z wykorzystaniem kryteriów BAT).
- 5) Zmniejszenie materiałochłonności gospodarki poprzez wprowadzanie technologii niskoodpadowych i stosowanie surowców przyjaznych środowisku.
- 6) Zmniejszenie strat energii w systemach przesyłowych (energetycznych, ciepłych), poprawa parametrów termoizolacyjnych budynków.

2. Wykorzystanie energii z odnawialnych źródeł energii

- udział energii odnawialnej zasobów energetycznych do co najmniej 9% w 2013 r.

kierunki działań krótkoterminowych:

- Realizacja wojewódzkiego programu ekoenergetycznego.

3. Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy

- dobry stan zasobów wodnych
- sprawny system osłony przeciwpowodziowej

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Poprawa stosunków wodnych poprzez zmniejszenie nierównomierności przepływów cieków, przede wszystkim na obszarach węzłów hydrograficznych.
- 2) Identyfikacja głównych obszarów zasilania wód podziemnych i odpowiednie ich zagospodarowanie.
- 3) Opracowywanie bilansów i programów zlewniowych.
- 4) Wdrażanie systemu zarządzania zasobami wodnymi.
- 5) Weryfikacja obszarów zagrożonych niebezpieczeństwem powodzi.
- 6) Budowa urządzeń wstrzymujących erozję wodną.
- 7) Poprawa zdolności retencyjnych poprzez odpowiednie rozwijanie retencji naturalnej i budowę stopni wodnych, zbiorników retencyjnych oraz jazów.
- 8) Aktualizacja planów ochrony przeciwpowodziowej.
- 9) Budowa i modernizacja systemu zabezpieczenia przeciwpowodziowego.
- 10) Utrzymanie i odnawianie urządzeń melioracyjnych.
- 11) Dokonanie przeglądu i określenie zasadności utrzymania całego systemu przeciwpowodziowego i melioracyjnego.
- 12) Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do obiektów osłony przeciwpowodziowej.

III ŚRODOWISKO I ZDROWIE. DALSZĄ POPRAWĄ JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

1. Relacja środowisko zdrowie

- zahamowanie powstawania środowiskowych zagrożeń zdrowia

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Ustalenie kierunków i zakresu rewitalizacji terenów zdegradowanych.
- 2) Wzmocnienie monitoringu wody przeznaczonej do spożycia.

2. Jakość wód

- dobry stan wód

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji, m.in. poprzez:
 - przeprowadzenie niezbędnych inwestycji w istniejących oczyszczalniach ścieków z uwagi na konieczność spełnienia norm jakościowych ścieków oczyszczonych wymaganych prawem,

- budowę systemów kanalizacji sanitarnej, w pierwszej kolejności w miejscowościach zwodociągowanych, położonych na obszarach występowania zbiorników wód podziemnych bez izolacji,
 - budowę systemów kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich, w miejscowościach zwodociągowanych, położonych na obszarach zlewni pojeziernych, w zlewisku Zalewu Wiślanego oraz skupiskach zabudowy rekreacyjnej zlokalizowanej nad jeziorami,
 - wyposażenie w systemy kanalizacyjne zakończone oczyszczalniami ścieków aglomeracji, zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych,
 - wyposażenie istniejących sieci kanalizacji deszczowej w urządzenia podczyszczające oraz budowa systemów kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych.
- 2) Tworzenie wokół jezior i rzek stref ochronnych, zagospodarowanych trwałą zielenią i niezabudowanych.
 - 3) Zwiększenie lesistości oraz rozbudowa systemu małej retencji w szczególności na obszarach węzłów hydrograficznych.
 - 4) Renaturalizacja, polegająca głównie na odtworzeniu mokradeł, zwiększeniu zadrzewień i lesistości oraz rozbudowie systemu małej retencji.
 - 5) Ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa m.in. poprzez stosowanie zasad dobrej praktyki rolniczej.
 - 6) Rekultywacja zdegradowanych systemów wodnych.
 - 7) Monitorowanie stanu wód.

3. Zanieczyszczenie powietrza

- czyste powietrze

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Likwidacja lokalnych kotłowni o dużej emisji poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczej.
- 2) Zamiana kotłowni węglowych na obiekty niskoemisyjne.
- 3) Instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych i budowa nowoczesnych sieci ciepłowniczych.
- 4) Instalowanie urządzeń ochrony powietrza.
- 5) Termomodernizacja budynków.
- 6) Stosowanie technologii energooszczędnych i mniej zanieczyszczających powietrze.
- 7) Rozbudowa sieci gazowej powiatu.
- 8) Intensyfikacja kontroli prawidłowości eksploatacji urządzeń energetycznych.
- 9) Ograniczenie emisji ze środków transportu:
 - stosowanie form transportu (w tym publicznego) mało obciążającego powietrze atmosferyczne;

- usprawnienie systemu komunikacyjnego (obwodnice, zielona fala, komunikacja publiczna, modernizacja dróg).
- 10) Opracowanie gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, z uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii.

4. Gospodarka odpadami

- minimalizacja zagrożeń środowiska powodowanych przez odpady

kierunki działań krótkoterminowych:

- Realizacja powiatowego planu gospodarki odpadami.

5. Zagrożenia wynikające z poważnych awarii i stosowania substancji i preparatów niebezpiecznych

1. sprawny system ochrony środowiska przed poważnymi awariami
2. sprawny system pełnej kontroli dystrybucji, składowania i stosowania substancji i preparatów chemicznych dla osiągnięcia pełnego bezpieczeństwa zdrowia ludzi i środowiska

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Prowadzenie rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku oraz potencjalnych sprawców awarii.
- 2) Prowadzenie rejestru awarii EKOAWARIE, jako bazy danych do analizy doświadczeń z przebiegu zaistniałych awarii i akcji ratowniczych.
- 3) Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i dokładnej lokalizacji miejsca awarii, likwidacji oraz analizy skutków zdarzenia.
- 4) Utworzenie powiatowej bazy danych o rodzaju, ilości i lokalizacji substancji chemicznych stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.
- 5) Szkolenie osób zajmujących się obrotem chemikaliami oraz kontrolujących obrót.
- 6) Wdrożenie systemu i wykonywanie kompleksowych kontroli obrotu i stosowania substancji i preparatów chemicznych.

6. Oddziaływanie hałasu

- dobry klimat akustyczny

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego.
- 2) Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem, stosownie do wymogów ustawy Prawo ochrony środowiska, między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej.
- 3) Wprowadzanie ograniczeń emisji hałasu na wybranych akwenach wodnych cennych przyrodniczo.
- 4) Rozeznanie stanu akustycznego środowiska i obserwacja zachodzących zmian.

- 5) Opracowanie programów ograniczania hałasu na terenach, gdzie przekracza on – dopuszczalną wartość.
- 6) Ocena stanu akustycznego dróg, linii kolejowych i lotnisk (lądowisk) zaliczonych przez ministra właściwego do spraw środowiska do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach oraz opracowanie programów działań ochronnych dla terenów zagrożonych hałasem.
- 7) Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności tras - zielona fala).
- 8) Propagowanie wdrażania transportu intermodalnego.
- 9) Budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych.
- 10) Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w aparaturę do badań akustycznych.
- 11) Zastosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem od urządzeń, maszyn, linii technologicznych, wymiana na urządzenia o mniejszej emisji hałasu.
- 12) Zastosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem drogowym i kolejowym, np.: budowa ekranów akustycznych, tworzenie pasów zadrzewień, wymiana okien na dźwiękoszczelne.

IV OCHRONA KLIMATU I ZAPOBIEGANIE NISZCZENIU OZONU STRATOSFERYCZNEGO

- zapewnienie redukcji emisji gazów cieplarnianych
- wycofanie z obrotu i stosowania substancji niszczących warstwę ozonową

kierunki działań krótkoterminowych:

- Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energii pierwotnej.
- Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki i obniżenie jej materiałochłonności.

V EDUKACJA EKOLOGICZNA

- wysoka świadomość ekologiczna
- skuteczna edukacja ekologiczna

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Podejmowanie akcji i działań na rzecz aktywnej ochrony środowiska w regionie i upowszechnianie informacji o nich.
- 2) Prowadzenie edukacji ekologicznej przez samorządy, organizacje ekologiczne pozarządowe, grupy obywatelskie, Lasy Państwowe.
- 3) Wspomaganie istniejących oraz tworzenie nowych ośrodków edukacji ekologicznej o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym.
- 4) Prowadzenie szkoleń w zakresie edukacji ekologicznej.

- 5) Opracowanie i realizacja lokalnych programów edukacji ekologicznej uwzględniających, specyfikę środowiska, lokalną tożsamość i tradycję kulturową.
- 6) Tworzenie „zielonych szkół”.
- 7) Realizacja programów edukacji ekologicznej, od przedszkola poprzez wszystkie poziomy nauczania.
- 8) Tworzenie sieci centrów informacji i edukacji ekologicznej.
- 9) Organizacja imprez i festynów ekologicznych.
- 10) Popularyzacja spraw ochrony środowiska w mediach (pozytywne przykłady).
- 11) Działania wydawniczo-popularyzacyjne.
- 12) Tworzenia systemu infrastruktury umożliwiającej poznawanie przyrody: ścieżki dydaktyczne, trasy rowerowe, muzea przyrodnicze.
- 13) Rozszerzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej na terenach cennych przyrodniczo.
- 14) Promocja pszczelarstwa, rolnictwa ekologicznego oraz eko- i agroturystyki.

VI MONITORING ŚRODOWISKA

- dobrze funkcjonujący pełny monitoring środowiska

kierunki działań krótkoterminowych:

- 1) Rozbudowa systemu monitoringu o bloki:
 - diagnozy,
 - prognozy.
- 2) Objęcie monitoringiem wszystkich komponentów środowiska.
- 3) Objęcie monitoringiem wszystkich uciążliwych obiektów i działań.
- 4) Monitoring elementów przyrody i obiektów służących jej ochronie.
- 5) Wzmocnienie kadrowe i finansowe jednostek zajmujących się monitoringiem środowiska.
- 6) Wdrożenie w jednostkach działających w sieciach monitoringu wymaganych systemów informatycznych oraz uzupełnienie wyposażenia laboratoriów o aparaturę umożliwiającą wykonywanie nowych zadań.

3. Zadania w zakresie ochrony środowiska zrealizowane w okresie 01.01.2013 r. – 31.12.2013 r. na terenie Powiatu Elbląskiego

W niniejszym rozdziale przedstawiono działania podjęte przez powiat, gminy z terenu powiatu oraz instytucje im podległe, a także pozostałe organy, stowarzyszenia, których celem jest ochrona środowiska i krajobrazu.

3.1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego.

3.1.1. Ochrona przyrody i krajobrazu.

Działania w tym zakresie prowadzone były głównie przez zarządców obszarów chronionych z terenu powiatu elbląskiego. Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej zrealizował między innymi takie działania jak:

1) w zakresie ochrony fauny:

- badania składu gatunkowego, liczebności oraz rozmieszczenia wszystkich grup systematycznych zwierząt;
- ochrona i kształtowanie siedlisk poszczególnych gatunków;
- odtworzenie siedlisk zniszczonych, ważnych dla przebywania fauny;
- utrzymanie pogłowia jeleni sika w ilości gwarantującej stabilności populacji;
- zachowanie i ochrona korytarzy ekologicznych w celu umożliwienia migracji roślin i zwierząt;

2) w zakresie ochrony flory:

- zabezpieczenie siedlisk roślin, w takim stanie, aby możliwe było dalsze występowanie ich populacji:
 - dla enklaw zbiorowisk nieleśnych położonych na terenach lasów - utrzymanie gospodarki, która gwarantuje trwanie tych układów, nie podejmowanie ich zalesień; ochrona zbiorowisk ekotonowych na obrzeżach lasów.
 - dla naturalnych fitocenoz terenów nieleśnych – zabezpieczenie ich siedlisk przed niszczeniem lub przekształcaniem.
 - dla fitocenoz półnaturalnych – ochrona przed zmianą formy użytkowania, ochrona czynna np. polegająca na ochronie przed zarastaniem łąk trzciną.
 - przywrócenie wilgoci siedliskom pozwalając na renaturalizację fitocenoz i rozwoju populacji dla gatunków wilgociolubnych.
 - ochrona czynna fitocenoz ciepłolubnych muraw poprzez zachowanie bezdrzewnego charakteru fragmentów „klifu”.
 - ochrona występujących na brzegach Zalewu Wiślanego piaszczystych fitocenoz psammofilnych, namuistkowych, kidzinowych oraz halofilnych na obrzeżach szuwarów.
 - dla andropofitów – utrzymanie ekstensywnej gospodarki rolnej w wybranych rejonach.

3) w zakresie prowadzenia ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów:

- inwentaryzację, wskazanie użytkownikowi terenu oraz monitoring stanowisk gatunków roślin, zwierząt i grzybów wymienionych w rozporządzeniach o ochronie gatunkowej;
- inwentaryzację i monitoring stanowisk gatunków zagrożonych kwalifikujących się do objęcia ochroną na czas okresowy oraz przeprowadzenie procedur prawnych w celu ustanowienia ich ochrony okresowej;

4) w zakresie ochrony obszarów rolnych:

- promocja rolnictwa ekologicznego w tym:
 - stosowanie prawidłowego płodozmianu, unikanie uproszczonych rotacji roślin oraz wprowadzanie siewu międzyplonów;
 - dostosowanie wielkości dawek nawożenia organicznego i mineralnego do wymagań uprawianych roślin i zasobności gleb;
 - uwzględnienie nawozów organicznych powstających w gospodarstwie i traktowanie nawozów mineralnych jako uzupełnienia;
 - zaniechanie stosowania nawozów organicznych i mineralnych poza okresem wegetacyjnym, na zamrzniętą glebę i na pokrywą śnieżną;
 - ograniczenie stosowania nawozów zwłaszcza mineralnych i środków ochrony roślin w strefach sąsiadujących z ciekami jeziorami;
 - stosowanie w jak największym stopniu nawozów organicznych w celu zapobiegania ubożeniu zasobów próchnicy;
 - dostosowanie obsady zwierząt w gospodarstwach dolnych do powierzchni posiadanych, dzierżawionych gruntów, ich właściwości wodno – glebowych;
 - rozwijanie zintegrowanych metod ochrony roślin przy wykorzystaniu metod agrotechnicznych, biologicznych i środków chemicznych o szybkim rozkładzie w środowisku.

Ponadto od 2011 roku park krajobrazowy realizuje projekt LIFESCAPE w swoich założeniach służący wypracowaniu dobrych wzorców ochrony krajobrazu, którego jednym z bardziej istotnych elementów jest architektura. W przypadku parku chodzi o zabudowę jednorodziną. Obok inicjatyw zmierzających do wdrożenia planu zagospodarowania przestrzennego, który hamował by degradację najpiękniejszych regionów park, w ramach projektu LIFESCAPE opracowano krótki katalog koncepcji architektonicznych domów jednorodzinnych, harmonizujących z krajobrazem Wysoczyzny Elbląskiej oraz stanowiący alternatywę dla typowych projektów budowlanych.

W ramach działań związanych z ochroną obszarów Natura 2000 w 2013 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie w porozumieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gdańsku oraz Dyrektorem Urzędu Morskiego w Gdyni opracował plan zadań ochronnych dla Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Zalew Wiślany” PLB280010 oraz Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana” PLH28007. Plan został sfinansowany w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko koszt 3 154 000 PLN z czego 85%- 2 680 000 PLN pochodzi ze środków UE a 15% - 473 000 PLN z budżetu państwa.

3.1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.

Za gospodarkę leśną stanowiącą własność Skarbu Państwa na terenie powiatu elbląskiego odpowiadają cztery nadleśnictwa: Dobrocin, Młynary, Elbląg oraz Zaporowo. Natomiast

za gospodarkę w lasach prywatnych odpowiadają sami właściciele pod nadzorem Starostwa Powiatowego.

W roku 2013 w wyżej wymienionych nadleśnictwach prowadzona była ochrona lasów przed czynnikami m.in.:

1) biotycznymi:

- owadami poprzez:
 - stosowanie pułapek klasycznych i opasek lepowych;
 - zakładanie wielogatunkowych upraw;
 - prawidłowe prowadzenie cięć pielęgnacyjnych ;
 - racjonalne przebudowywanie drzewostanu, mające na celu dostosowanie składu gatunkowego drzewostanu do warunków siedliskowych;
 - stosowanie rodzimego materiału sadzeniowego- przestrzeganie regionalizacji nasiennej;
 - poprawienie warunków biocenotycznych lasu poprzez wprowadzanie domieszek;
 - ochronę istniejących mrowisk;
 - stworzenie dogodnych warunków dla bytowania pożytecznych ptaków;
 - usuwanie na czas drewna nieokorowanego;
 - niedopuszczania do nadmiernych przerzedzeń;
 - stosowanie preparatów chemicznych do zabezpieczania drewna nieokorowanego;
 - patogenami grzybowymi poprzez:
 - zachowanie odpowiedniego terminu wykonania cięć pielęgnacyjnych;
 - odpowiedni dobór składu gatunkowego upraw na gruntach porolnych;
 - zabezpieczenie pniaków preparatami biologicznymi;
 - rozluźnienie więźby w zakładanych zalesieniach;
 - zwierzętami poprzez:
 - grodzenie upraw;
 - smarowanie preparatami chemicznymi;
 - wykładaniem drzew zgryzowych;
 - utrzymanie stanu zwierzyny na poziomie ustalonym w wieloletnich planach hodowlanych;
- 2) abiotycznymi poprzez:
- odpowiednie planowanie cięć rębnych z przestrzeganiem zaplanowanych rębni, kierunków cięć;
 - prawidłowe prowadzenie cięć pielęgnacyjnych;
 - urozmaicenie składu gatunkowego upraw
- 3) antropogenicznymi takimi jak:
- zaśmiecanie;
 - pożarami;
 - nielegalną wycinką i kradzieżą drewna;

- kłusownictwem;
- niszczeniem stanowisk roślinnych;
- zakłócaniem spokoju zwierząt bytujących w lesie.

Na koniec 2013 r. powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu elbląskiego wyniosła 28 050,07 ha i była wyższa o 250,07 ha (0,9%) w stosunku do roku poprzedniego – 2012. Zanotowano także wzrost powierzchni lasów o 243,2 ha - na koniec 2013 r. wynosiła ona 27 439,70 ha. Lesistość w powiecie wzrosła o 0,2 % i wyniosła 19,4%. W analizowanym okresie nastąpił również wzrost powierzchni gruntów leśnych prywatnych o 301 ha (2 310,0 ha) oraz spadek powierzchni gruntów leśnych publicznych o 50,93 ha (25740,07 ha). W tabeli poniżej przedstawiono zmiany w wielkości powierzchni leśnych na terenie powiatu i poszczególnych gmin w powiecie w stosunku do roku 2012.

Tabela 1. Gospodarka leśna w powiecie elbląskim i jego gminach.

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych				Powierzchnia lasów		
	ogółem [ha]	w %	publicznych ogółem [ha]	prywatnych [ha]	ogółem [ha]	publicznych ogółem [ha]	prywatnych ogółem [ha]
Gm. Elbląg	↓ - (38,1)	↓ - (0,2)	↓ - (37,1)	↓ - (1,0)	↓ - (41,5)	↓ - (40,5)	↓ - (1,0)
Gm. Godkowo	↑ - (24,2)	↑ - (0,2)	↓ - (5,8)	↑ - (30,0)	↑ - (24,3)	↓ - (5,7)	↑ - (30,0)
Gm. Gronowo Elbląskie	↑ - (0,2)	b.d.	↑ - (0,2)	-	↑ - (0,2)	↑ - (0,2)	-
Gm. Markusy	↑ - (54,1)	↑ - (0,5)	↑ - (0,06)	↑ - (54,0)	↑ - (54,1)	-	↑ - (54,0)
Gm. Milejewo	↑ - (10,4)	↑ - (0,1)	↑ - (5,4)	↑ - (5,0)	↑ - (8,4)	↑ - (3,4)	↑ - (5,0)
Gm. Młynary	↑ - (8,8)	-	↓ - (0,2)	↑ - (9,0)	↑ - (8,6)	↓ - (0,4)	↑ - (9,0)
Gm. Pasłęk	↑ - (135,7)	↑ - (0,5)	↓ - (14,3)	↑ - (150,0)	↑ - (135,7)	↓ - (14,3)	↑ - (150,0)
Gm. Rychliki	↑ - (40,7)	↑ - (0,3)	↓ - (3,3)	↑ - (44,0)	↑ - (40,6)	↓ - (3,4)	↑ - (44,0)
Gm. Tolkmicko	↑ - (14,0)	↑ - (0,1)	↑ - (4,0)	↑ - (10,0)	↑ - (12,7)	↑ - (2,7)	↑ - (10,0)
Powiat Elbląski	↑ - (250,7)	↑ - (0,2)	↓ - (50,93)	↑ - (301,0)	↑ - (243,2)	↓ - (57,8)	↑ - (301,0)

Objaśnienia: (np.25,7)- różnica w powierzchni w stosunku do roku poprzedniego.

↓ - spadek; ↑ - wzrost; - bez zmian; b.d. – brak danych

W 2013 r. najwięcej gruntów leśnych, w stosunku do roku poprzedniego, przybyło na terenie gminy Pasłęk, Markusy i Rychliki. Ubytek zanotowano jedynie w gminie Elbląg.

Na terenie powiatu elbląskiego zalesiono 54,2 ha głównie w gminach Pasłęk i Rychliki. Pozyskano natomiast 682 m³ drewna głównie w lasach prywatnych gmin: Godkowo, Milejewo, Pasłęk i Rychliki.

3.1.3. Ochrona powierzchni ziemi.

W okresie objętym niniejszym raportem Żuławski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Elblągu realizował inwestycje w ramach dwóch programów z dofinansowaniem unijnym.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Działanie 125, Schemat II Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa przez gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi, do końca 2013 r. zakończono 6 zadań takich jak:

- przebudowa stacji pomp nr 70 Wężina gm. Elbląg (3 513 813,80 PLN);
- regulacja rzeki Elszki w km 0+000-11+740 wraz z remontem istniejących obwałowań L0+000-4+875, P 0+000-0+290 gm. Elbląg i Pasłek (efekt rzeczowy regulacja rzeki na odcinku 7,021km przebudowa wału 5,265 km, wartość robót 4 176 613,73 PLN);
- przebudowa systemu kanałów podstawowych polderów nr 5 i nr 9 gm. Markusy;
- rozbudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Cieplicówki L 0+000 – 5+400 P 0+000- 4+650 gm. Elbląg;
- przebudowa urządzeń melioracyjnych użytków rolnych wsi Nogat gm. Gronowo Elbląskie (efekt rzeczowy);
- zabezpieczenie przeciwpowodziowe polderu 43 Rubno gm. Elbląg;

Ponadto zrealizowano również zadani o charakterze nie inwestycyjnym tj. opracowano dokumentację techniczną wraz z nadzorem autorskim dla inwestycji pn.:

- Regulacja Srebrnego Ptoku km 0+000-12+167 km miasto Elbląg, gm. Milejewo;
- przebudowa istniejących kanałów polder 23 Majkowo gm. Gronowo Elbląskie;
- przebudowa urządzeń wodnych niedostosowanych do przepływu wód wezbraniowych na terenie wsi Stalewo gm. Markusy.

Efektem rzeczowym zakończonych w 2013 r. inwestycji jest:

- przebudowa stacji pomp – 1 sztuk,
- regulacja rzek na odcinku 10,276 km,
- przebudowa kanałów na odcinku 3,055 km,
- melioracje szczegółowe na powierzchni 115,8 ha.

Łączna wartość całkowita inwestycji odebranych w 2013 roku na terenie powiatu elbląskiego wynosiła 10 749 827,07 PLN.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 Priorytet III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska Działanie 3.1. Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, projekt pn. „kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław – Etap I – Żuławski Zarząd Melioracji i Urządzeń wodnych w Elblągu”. Projekt jest elementem realizacji Programu „Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław – do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015)” zwanego „Programem Żuławskim”. W programie uczestniczą następujący beneficjenci: Żuławski Zarząd Melioracji i Urządzeń wodnych w Elblągu, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Miasto Gdańsk, Miasto Elbląg, Powiat Gdański oraz Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa

Pomorskiego w Gdańsku. Projekt realizowany jest w województwie warmińsko – mazurskim, w powiecie ziemskim elbląskim (gminy: Elbląg, Markusy, Gronowo Elbląskie i Pasłęk) oraz powiecie grodzkim Elbląg. W 2013 roku kontynuowano realizację robót budowlanych na zadaniach pn:

- CO4.1. Przebudowa wału czołowego jeziora Drużno, polder 42 Gronowo Górne gm. Elbląg;
- CO4.3. Przebudowa wału czołowego jeziora Drużno, polder Janów (polder 62) gm. Elbląg;
- CO4.4. Przebudowa wału czołowego jeziora Drużno, polder nowe Dolno (polder 76) gm. Markusy;
- CO4.5. Przebudowa wału czołowego jeziora Drużno, polder Topolno (polder 73) i Stankowie (polder 75) gmina Markusy;
- DE28 Przebudowa stacji pomp nr 23 Majkowo;
- DE33 Przebudowa stacji pomp nr 58 Nowe Pole;
- DE35 Przebudowa stacji Pomo Fiszewka „F”;
- DE36 przebudowa stacji pomp nr 31 Gajowiec;
- DE40 Przebudowa stacji pomp nr 2d Złotnica;
- DE41 Przebudowa stacji pomp nr 67 Stalewo;
- DE42 Budowa stacji pomp nr 7a Kępnowo;
- DE45 Przebudowa stacji pomp nr 16 Jezioro;
- DE09 Przebudowa wałów rzeki Wąska.

oraz rozpoczęto realizację nowych zadań inwestycyjnych:

- CO1 Przebudowa systemu przeciwpowodziowego na prawym brzegu rzeki Elbląg – przebudowa wałów rzeki Elbląg oraz rzeki Babicy, lokalizacja od ujścia rzeki Babicy do granicy miasta Elbląg;
- DE37 Przebudowa stacji pomp nr 71 Dłużna;
- DE39 Przebudowa stacji pomp nr 73 Topolno;
- DE44 Przebudowa stacji pomp nr 72 Dłużyna;
- CO4.6. Przebudowa wału czołowego jeziora Drużno, polder 72 Dłużna gm. Elbląg;
- CO4.7 Przebudowa wału czołowego jeziora Drużno, polder 71 Dłużyna gm. Elbląg.

W ramach projektu w 2013 r. dokonano odbioru końcowego trzech zadań inwestycyjnych:

- CO4.2. Przebudowa wału czołowego jeziora Drużno, polder Wężina (polder 70) gm. Elbląg efekt rzeczowy 0,575 km wartość zadania 447 619,48 PLN;
- CO2a Przebudowa systemu przeciwpowodziowego prawego brzegu rzeki Elbląg – rejon od rzeki Fiszki – lokalizacja od ujścia rzeki Fiszki do mostu w Alei Tysiącleci, efekt rzeczowy 0,195 km wartość zadania 291 718, 14 PLN;
- DE33 Przebudowa stacji pomp nr 58 Nowe Pole, efekt rzeczowy 1 stacja pomp wartość zadania 2 630 348,50 PLN.

Należy zaznaczyć, że w 2013 r. gminy na działania związane z melioracjami wodnymi wydatkowały łącznie 17 794 PLN (w tym gmina Gronowo Elbląskie – 1 892 PLN, Tolkmicko – 7 680 PLN, Godkowo – 5 222 PLN, Markusy – 3 000 PLN).

Starostwo Powiatowe w Elblągu wykonało aktualizację operatu ewidencji gruntów (gm. Milejewo); koszt – 3 980 PLN.

Ponadto w analizowanym okresie na terenie trzech gmin w powiecie prowadzone były działania związane z rekultywacją terenów zdegradowanych np. po dawnych składowiskach odpadów komunalnych:

- gm. Tolkmicko rekultywacja 0,5 ha we wsi Nowinka;
- gm. Markusy rekultywacja 3,0 ha decyzja Starosty Elbląskiego OŚ.ROL/II/7647/42/09;
- gm. Młynary rekultywacja 1,76 ha działka nr 228/17 obręb Błudowo; koszt 12 056,83 PLN.

3.1.4. Ochrona kopalni i wód podziemnych.

W celu ochrony złóż kopalni w 2013 r. Starostwo Powiatowe wydało dwie koncesje na wydobycie piasku:

- decyzja Starosty Elbląskiego OŚROL6522.2.46.2013.KG wydobycie ze złoża „WEKLICE I” w miejscowości Wekllice, na działkach Nr 10, 11, 12 i 13 o pow. 0,52 ha obręb Wekllice gm. Elbląg;
- decyzja Starosty Elbląskiego OŚROL6522.2.48.9.2013.KG wydobycie ze złoża „BIELICA” w miejscowości Bielica z części działki Nr 140/2 o pow. 0,92 ha, obręb Bielica gm. Godkowo.

Tabela 2. Działania podjęte przez gminy powiatu Elbląskiego w zakresie ochrony wód podziemnych.

Wyszczególnienie	Budowa nowej sieci wodociągowej [km]	Modernizacja sieci wodociągowej [km]	Budowa stacji uzdatniania wody [szt.]	Modernizacja stacji uzdatniania wody [szt.]	Likwidacja nieczynnych ujęć wody [szt.]
gm. Godkowo	0	0	0	0	0
gm. Pasłęk	18,5	0,6	0	0	0
gm. Gronowo Elbląskie	0	0	0	0	0
gm. Rychliki	+	+	0	1	1
gm. Tolkmicko	5,49	0,8	0	0	0
gm. Młynary	+	+	0	1	0
gm. Elbląg	+	+	0	0	0
gm. Milejewo	+	0	0	0	0
gm. Markusy	0	0	0	0	0

Opracowanie własne: na podstawie danych zawartych w ankietach przekazanych przez gminy, sprawozdań z realizacji budżetów gmin w roku 2013 i budżetów na rok 2013.

Objaśnienia: 0- nie prowadzono inwestycji, + – inwestycje prowadzono ale brak jest konkretnych informacji.

W celu ochrony wód podziemnych Starostwo Powiatowe wydało trzy pozwolenia na korzystanie z ich zasobów, decyzja:

- 1) OŚROL.6341.1.2013.DW dla Zakładu Gospodarki Komunalnej w Młynarach, 14-420 Młynary na pobór wód podziemnych z ujęcia głębinowego zlokalizowanego na terenie Stacji Uzdatniania Wody w Karszewie dz. 91/2 obręb 0004 Karszewo, Gmina Młynary studnią głębinową Nr 1 i Nr 3 eksploatowanymi naprzemiennie, celem zaspokojenia potrzeb socjalno-bytowych mieszkańców miejscowości Karszewo, Nowe Monasterzysko, Stare Monasterzysko, Kwietnik, Sokolnik, Warszewo i Zastawno oraz pozwolenia na odprowadzenie z częstotliwością raz w tygodniu wód popłucznych po sklarowaniu w pięciu odstojnikach o łącznej pojemności użytkowej $V=18$ m³ do gminnego rowu melioracyjnego istniejącym wylotem brzegowym
- 2) OŚROL.6341.4.2013.DW dla Nadleśnictwa Elbląg, ul. Marymoncka 5, 82-300 Elbląg na pobór wód podziemnych z ujęcia głębinowego zlokalizowanego na terenie gajówki Sierpinek gm. Elbląg dz. ewid. 80 obręb Nr 0010, Wilkowo, gm. Milejewo
- 3) OŚROL.6341.27.5.2013.DW dla Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o., m. Markusy 62/7, 82-325 Markusy na:
 - a) pobór wód podziemnych z istniejącego ujęcia zlokalizowanego na terenie projektowanej stacji uzdatniania wody, położonej na gminnej dz. nr 29/1 obręb ewidencyjny 0006 Kępniowo;
 - b) wprowadzanie wód popłucznych po sklarowaniu w odstojniku o pojemności $V= 1,65$ m³ do rowu melioracyjnego projektowanym wylotem
 - c) wykonanie projektowanego wylotu do rowu melioracyjnego zlokalizowanego w miejscu projektowanego wylotu na granicy działek nr 29/1 i 31/2 obręb 0006 Kępniowo.

W zakresie ochrony zasobów wód podziemnych na terenie gmin podjęto realizację następujących działań:

- 1) Gmina Godkowo:
 - przekazała Zakładowi Usług Komunalnych kwotę 50 000 PLN na wymianę wodociągu w miejscowości Ząbrowiec;
 - przystąpiła do opracowania dokumentacji na budowę wodociągu i odprowadzenia wody w m. Olkowo – 250 PLN;
- 2) Gmina Pasłęk:
 - rozbudowała sieć wodociągową w miejscowości Kol. Zielonka Pasłęcka – koszt 137 607,15 PLN;
 - wybudowała sieć wodociągową Krosno – Zielony Grąd – Kol. Marianka – Rzędy – Kupin wraz z modernizacją stacji podnoszenia ciśnienia wody w Pasłęku, Rzeczej i Kupinie – efekt rzeczowy ok. 13,3 km sieci, koszt 3 701 350,27 PLN;
 - wybudowano sieć wodociągową Pasłęk- Pólko – efekt rzeczowy ok. 1,8 km sieci;

- rozbudowano sieć wodociągową w miejscowości Rogajny, efekt rzeczowy 203 m sieci, hydranty pożarowe i podziemne (2 szt.), koszty 24 300 PLN;
- przebudowano wodociąg w ul. Strażackiej w Pasłęku – efekt rzeczowy 350 m sieci i 16 połączeń, koszt 98 400 PLN;
- wybudowano sieć wodociągową od miejscowości Brzeziny – Nowiny I etap, efekt rzeczowy ok. 3,4 km sieci, koszt 450 446,86 PLN;
- wybudowano przyłącze wodociągowe w Krasinie zasilające w wodę nieruchomość przy Kanale Elbląskim; koszt 6 900,00 PLN;
- wybudowano sieć wodociągową Brzeziny – Nowiny – Sakówka – Stare Kusy – Sokółka; koszt 460 398,47 PLN;

3) Gmina Rychliki:

- wybudowała sieć wodociągową z przyłączami w granicach miejscowości Śliwica i Budki – koszt 10 000 PLN;
- wybudowano sieć wodociągową w miejscowościach Gołutkowo – Dziśnity – Lepno – Buczynie I Etap – koszt 602 000 PLN;
- wybudowano sieć wodociągową w miejscowości Rychliki – koszt 300 000 PLN;
- wybudowano połączenia do sieci wodociągowej w miejscowości Marwica – koszt 12 500 PLN;
- zmodernizowano stacje uzdatniania wody w Gołubowie – efekt rzeczowy wymiana wszystkich urządzeń w hydroforni, remont budynku, instalacji elektrycznej, renowacja studni, wymiana pomp;
- zlikwidowano jedno ujęcie wody w miejscowości Budki;

4) Gmina Tolkmicko

- wybudowała wodociąg Pogrodzie – Przybyłowo – koszt 648 967 PLN;
- wybudowana wodociąg Tolkmicko – Nowinka – Chojnowo – koszt 5 000 PLN;

5) Gmina Młynary:

- kontynuowała realizację zadania pn. „Budowa wodociągu w gminie Młynary wraz z modernizacją SUW Kraszewo oraz rozbudowa kanalizacji w Młynarach” wybudowano wodociąg na terenie kolonii Zaścianki, Płonne, Kraszewo, Włóczysko i Błudowo oraz stacje SUW w Kraszewie; koszty – 1 134 054,40 PLN.

6) Gmina Elbląg:

- wybudowała sieć wodociągową w Raczkach Elbląskich; koszt 118 639 PLN;
- przebudowała 300 m odcinek sieci wodociągowej we Władysławowie, inwentaryzacja powykonawcza; koszt 1 292 PLN;
- wybudowano stację podnoszenia ciśnienia wody w Gronowie Górnym; koszty 185 505 PLN;
- wymieniono odcinek sieci wodociągowej w Nowakowie; koszty 6 000 PLN;

7) Gmina Milejewo:

- wybudowano wodociąg z przyłączeniami w miejscowości Kamiennik Wielki; koszt 1 755 154,67 (razem z budową kanalizacji);

3.2. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.

3.2.1. Materiałochłonność, wodochłonność i odpadowość produkcyjna.

W ramach tego kierunku w powiecie elbląskim wykonano następujące działania:

1) Starostwo Powiatowe:

- sfinansowało wymianę instalacji elektrycznej w budynku Skarbu Państwa w Kobylinach i Młynarskiej Woli;
- sfinansowało wymianę oświetlenia w części piwnicznej DPS Rangóry na ledową i inne naprawy elektryczne; koszt – 6 101 PLN;
- sfinansowało naprawę instalacji elektrycznej w Liceum Plastycznym w Gronowie Górnym; koszt – 185 PLN;
- sfinansowało remont kabla energetycznego w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Kamieniu Wielkim; koszt – 6 253 PLN;

2) Gmina Elbląg:

- przebudowała sieć elektroenergetyczną 15 kV w ul. Szmaragdowej w Gronowie Górnym;
- prowadziła konserwację oświetlenia drogowego na terenie dróg gminnych; koszt – 113 686 PLN;

3) Gmina Młynary:

- prowadziła naprawy, montaż oświetlenia ulicznego i nastawiania zegarów oświetleniowych; koszt 77 820,78 PLN;
- dokonała przeglądu instalacji elektrycznej w budynku komunalnym; koszt – 350 PLN;
- dokonała naprawy instalacji elektrycznej i modernizacji instalacji co; koszt – 5 520 PLN;

4) Gmina Pasłęk:

- przeprowadzono remont instalacji elektrycznej w UM w Pasłęku; koszt 74 313,13 PLN;

3.2.2. Wykorzystanie energii z odnawialnych źródeł energii.

W zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych:

1) Starostwo Powiatowe:

- wykonało instalację elektryczną zasilania solarów w DPS Władysławowo; koszt 2 749 PLN;
- zrealizowało wydatki majątkowe związane z realizacją projektu „Zmniejszenie zużycia energii poprzez budowę kolektorów słonecznych w całorocznych obiektach użyteczności publicznej Powiatu Elbląskiego”; koszt – 2 764 839 PLN (w tym środki własne 1 948 720 PLN z budżetu UE 816 119 PLN).

3.2.3. Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

W zakresie kształtowania zasobów wodnych oraz ochrony przed powodzią i skutkami suszy na terenie Powiatu Elbląskiego:

1) Starostwo Powiatowe

- wzmocniło potencjał służb ratowniczych w zakresie działań związanych z zagrożeniami powodziowymi obszarów zalewowych w tym obszarów objętych szczególną ochroną – Natura 2000; efekt rzeczowy- zakup 10 kompletów zapór przeciwpowodziowych tzw. rękawów wodnych oraz samochodu terenowo – osobowego Nissan Navara; koszt – 66 239,00 PLN;

2) Gmina Gronowo Elbląskie:

- wydatkowała na ochotniczą straż pożarną, obronę cywilną oraz zarządzanie kryzysowe kwotę – 121 260,16 PLN;

3) Gmina Rychliki

- wydatkowała na ochotniczą straż pożarną, obronę cywilną oraz zarządzanie kryzysowe kwotę – 109 500 PLN;

4) Gmina Tolkmicko:

- wydatkowała na ochotniczą straż pożarną oraz zarządzanie kryzysowe kwotę – 838 000 PLN;

5) Gmina Markusy

- wydatkowała na ochotniczą straż pożarną, obronę cywilną oraz zarządzanie kryzysowe kwotę – 154 902 PLN;

6) Gmina Milejewo:

- wydatkowała na ochotniczą straż pożarną oraz obronę cywilną kwotę – 72 998,57 PLN

7) Gmina Elbląg:

- wydatkowała na ochotniczą straż pożarną, obronę cywilną oraz zarządzanie kryzysowe kwotę – 1 253 714 PLN;

8) Gmina Pasłęk:

- wybudowała remizę strażacką w miejscowości Stegny; koszt 297 900,00 PLN;

Ponadto Żuławski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych z siedzibą w Elblągu prowadził liczne inwestycje mające na celu ochronę przed potencjalnymi skutkami powodzi i suszy. W 2013 r. przebudowywał stacje pomp, systemy kanałów polderowych, poldery, urządzenia melioracyjne na użytkach rolnych, regulował rzeki, przebudowywał wały przeciwpowodziowe oraz remontował budowle hydrotechniczne. Szerzej działania realizowane przez ZZMiUW zostały opisane w punkcie 3.1.3.

3.3. Środowisko i zdrowie. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

3.3.1. Relacja środowisko zdrowie.

Nadzór nad jakością wody, jest jednym z podstawowych działań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego z siedzibą w Elblągu. Instytucja ta prowadzi monitoring jakości wody oraz kontroluje funkcjonowanie systemu zaopatrzenia w wodę, a także ściśle współpracuje z podmiotami wykonującymi zadanie zaopatrzenia ludności w wodę.

Wg informacji zawartych w „Raporcie o stanie sanitarnym powiatu elbląskiego 2013” wśród 56 wodociągów i 2 studni publicznych objętych nadzorem sanitarnym wodę o niekwestionowanej jakości produkowało 44 wodociągów sieciowych zaopatrujących 50060 mieszkańców powiatu (86,9%). Woda o jakości nie odpowiadającej wymogom sanitarnym pochodziła z 12 wodociągów zaopatrujących 7534 osoby (13,1%). Najmniej korzystna sytuacja miała miejsce w gminie Godkowo, w której z wody o kwestionowanej jakości korzystało 3004 osób. Odstępstwa od norm zaobserwowano także w gminach: Młynary, Pasłęk oraz Rychliki. W stosunku do roku poprzedniego (2012) sytuacja uległa pogorszeniu ze względu na stwierdzone pod koniec roku nieznaczne przekroczenia poziomu mętności i zawartości jonu amonowego. Stwierdzone odstępstwa nie stanowiły wysokiego zagrożenia zdrowotnego. W poniższej tabeli przedstawiono wykaz studni i wodociągów produkujących wodę o niewłaściwej jakości.

Tabela 3. Wykaz wodociągów i studni w których produkowano wodę o niewłaściwej jakości.

Wodociągi:	
1	Krosno Młyn gm. Pasłęk
2	Całun Nowy gm. Pasłęk
3	Pólko gm. Pasłęk
4	Drulity gm. Pasłęk
5	Karolinek gm. Pasłęk
6	Tumpity gm. Pasłęk
7	Młynary
8	Mleczarnia Młynary
9	Mokajny gm. Rychliki
10	Mastfrost Tolkmicko
11	Osiek gm. Godkowo
Studnie:	
1	Lepno gm. Rychliki
2	Różany gm. Gronowo Elbląskie

Źródło: Raport o stanie sanitarnym powiatu elbląskiego 2013 r. PPIS w Elblągu

W celu uzyskania poprawy PPIS prowadził działania administracyjne – wydał trzy decyzje administracyjne nakazujące zapewnienie wody o odpowiedniej jakości w wodociągach: Osiek,

Karolinek i Tumpity – postępowanie jest konturowane. W wodociągach: Zielno w gminie Pasłęk; Budki w gminie Rychliki oraz Sokolnik i Kraszewo w gminie Młynary, uzyskano poprawę jakości wody i zakończono postępowanie wszczęte w latach ubiegłych.

Dobrą jakością wody w roku 2013 posiadały wszystkie wodociągi zlokalizowane w gminach: Elbląg, Markusy, Milejewo, Gronowo Elbląskie oraz Tolkmicko (z wyjątkiem wodociągu zakładowego Masfrost w Tolkmicku). Podobnie jak w latach ubiegłych, wody ze studni publicznych, funkcjonujących na terenie powiatu, odbiegały od obowiązujących norm. Studnie te już o wielu lat traktowane są jako studnie awaryjne. Wody z nich pochodzące z uwagi na zasilanie podskórne lub pochodzące z płytkich warstw wodonośnych, jest niestabilna jakościowo, a ponadto jest obciążona dużym ryzykiem pojawiania się w nich skażeń bakteriologicznych, szczególnie groźnych dla zdrowia ludzi.

W 2013 stwierdzono skażenie mikrobiologiczne (bakteriami grupy E. coli) w wodociągach sieciowych: Jankowo i Liszki gm. Rychliki. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych przez Gminny Zakład Komunalny w Rychlikach w/w wodociągi zostały dopuszczone do eksploatacji.

Działania związane z rekultywacją terenów zdegradowanych opisano w punkcie 3.1.3.

3.3.2. Jakość wód.

W zakresie ochrony wód podejmowano następujące działania:

1) Starostwo Powiatowe

– wydało 19 pozwoleń wodnoprawnych w zakresie gospodarki ściekowej:

- a) OŚROL.6341.6.2013.DW dla AGROSERWIS Sp. z o. o., ul. Bohaterów Westerplatte 55a, 14-400 Pasłęk na wprowadzanie (podczyszczonych, w celu zabezpieczenia przed ewentualnym przedostaniem się substancji ropopochodnych do wylotu, na poduszkach sorbentowych umieszczonych w studzienkach D3 i D6 do których podłączone są wpusty deszczowe) wód opadowych i roztopowych zbieranych z części użytkowej działki nr 133/2 obręb ewidencyjny 0029 Nowa Wieś, gmina Pasłęk do zbiornika chłonnego zlokalizowanego również na ww. działce inwestora;
- b) OŚROL.6341.8.2013.DW dla MASFROST Sp. z o. o., ul. Port 1, 82-340 Tolkmicko na wprowadzanie podczyszczonych mechanicznie w osadniku (typ OS 1500/2,5) i separatorze substancji ropopochodnych (PSW Lamela 30/300) wód opadowych i roztopowych z części terenu zakładu do rowu „Młyńskiego”, a dalej do Zalewu Wiślanego istniejącym wylotem zlokalizowanym na działce nr 6 obręb ewidencyjny 0002 Tolkmicko 2;
- c) OŚROL.6341.9.2013.DW dla MASFROST Sp. z o. o., ul. Port 1, 82-340 Tolkmicko na wprowadzanie, do urządzeń kanalizacyjnych będących własnością Zakładu Gospodarki Wodno-Ściekowej w Tolkmicku przy ul. Do wałów 1, ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego powstających w procesie obróbki warzyw, owoców

i ryb przed ich zamrożeniem, podczyszczonych mechanicznie na urządzeniach zakładowej oczyszczalni;

d) OŚROL.6341.11.2013.DW na wykonanie wylotu (działka nr 69 obręb ewid. 0003, Cieplice) w skarpie rowu szczegółowego B-61 stanowiącego własność wnioskodawcy, którym odprowadzane będą podczyszczone ścieki bytowe z przydomowej oczyszczalni ścieków (osoba fizyczna);

e) OŚROL.6341.12.2013.DW Miastu i Gminie Tolkmicko na wykonanie projektowanego wylotu do gminnego rowu szczegółowego (działka ewidencyjna nr 47 obręb 0002 Tolkmicko) oraz na odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z terenu planowego targowiska miejskiego (działka ewidencyjna nr 44 obręb 0002 Tolkmicko) do gminnego rowu szczegółowego (działka ewidencyjna nr 47 obręb 0002 Tolkmicko)

f) OŚROL.6341.13.2013.DW dla KRAM POLSKA S.A., ul. Bohaterów Westerplatte 31B, 14-400 Pasłęk na wykonanie projektowanego wylotu na działce ewid. Nr 20/1 obręb 0004 Pasłęk do kanału burzowego przechodzącego w rów przydrożny drogi powiatowej nr 1181N oraz na odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z terenu inwestora do kanału burzowego przechodzącego w rów przydrożny drogi powiatowej nr 1181N (działka ewid. Nr 20/1 obręb 0004 Pasłęk)

g) OŚROL.6341.14.2013.DW na wykonanie projektowanego wylotu do rowu przydrożnego zlokalizowanego w pasie drogi gminnej. Projektowany typowy wylot betonowy o średnicy DN 400, rzędnej dna wylotu 43,06 m n.p.m. i współrzędnych geograficznych N:54° 11'12" i E 19° 44'3" zlokalizowany będzie na działce nr 39/6 obręb ewidencyjny 0002 Młynary 02. oraz na odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z terenu inwestora (działka nr 39/15 obręb ewidencyjny 0002 Młynary 02) do rowu przydrożnego zlokalizowanego w pasie drogi gminnej (działka nr 39/6 obręb ewidencyjny 0002 Młynary 02) (osoba prywatna)

h) OŚROL.6341.15.2013.DW dla PPHU UNI-PAK, ul. Gdyńska 30, 82-300 Elbląg na odprowadzenie wód opadowych i roztopowych pochodzących z części połaci dachowych budynków znajdujących się na terenie prowadzonej działalności we Władysławowie 22, 82-300 Elbląg (działki nr: 391 i 394 obręb ewidencyjny 0029 Władysławowo) do rowu melioracji szczegółowej położonego na granicy działki nr 391 stanowiącej własność wnioskodawcy oraz działki nr 390 będącej we władaniu Auto-Części Wojciech Korcuć, ul. Okrągła 22, 10-837 Olsztyn

i) OŚROL.6341.16.2013.DW Miastu i Gminie Pasłęk na wykonanie urządzenia wodnego - wylotu II. Zaprojektowano typowy prefabrykowany wylot z betonu kl. C40/50 o średnicy DN 1000, i współrzędnych geograficznych N:54° 3'53,12" i E 19° 39'2,15" umiejscowiony w skarpie rowu melioracyjnego zlokalizowanego na gminnej dz. nr 45/14 obręb ewidencyjny 0001 Pasłęk 01 oraz pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzenie wód opadowych i roztopowych ze zlewni ul. Dolnej (zlewnia I) istniejącym wylotem I

j) OŚROL.6341.17.2013.DW na wykonanie projektowanego wylotu w skarpie rowu melioracji szczegółowej B-99, zlokalizowanego na działce nr 19 obręb ewidencyjny 0010, Mojkowo, gmina Gronowo Elbląskie, będącego w zarządzie Żuławskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych

w Elblągu oraz pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzenie podczyszczonych ścieków bytowych do rowu melioracji szczegółowej B-99, zlokalizowanego na działce nr 19 obręb ewidencyjny 0010, Mojkowo, gmina Gronowo Elbląskie, będącego w zarządzie Żuławskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Elblągu (osoba prywatna)

k) OŚROL.6341.18.2013.DW dla Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowo-Usługowego „EL-PROFIL”, m. Gronowo Górne, ul. Bursztynowa 20, 82-310 Elbląg na wykonanie projektowanego wylotu w skarpie zbiornika przeciwpożarowego zlokalizowanego na działce inwestora nr 28/10 obręb ewidencyjny 0007, Gronowo Górne oraz pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzenie podczyszczonych ścieków przemysłowych do zbiornika przeciwpożarowego zlokalizowanego na działce inwestora nr 28/10 obręb ewidencyjny 0007, Gronowo Górne

l) OŚROL.6341.19.2013.DW Gminie Rychliki na wykonanie projektowanych dwóch studni chłonnych na gminnej działce ewidencyjnej 4/5, m. Powodowo obręb 0015 Wysoka, gm. Rychliki pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzenie podczyszczonych ścieków komunalnych do ziemi poprzez dwie studnie chłonne zlokalizowane na gminnej działce ewidencyjnej 4/5, m. Powodowo obręb 0015 Wysoka, gm. Rychliki

ł) OŚROL.6341.20.2013.DW dla MASFALT Sp. z o.o., ul. Stefana Bryły 4, 05-800 Pruszków na odprowadzenie istniejącym wylotem wód opadowych i roztopowych, z terenu Zakładu Produkcyjnego w Elblągu (Wytwórnia Mas Bitumicznych) zlokalizowanego w m. Nowina 31, 82-310 Elbląg, do zbiornika wodnego powstałego po wyrobisku żwiru, a następnie poprzez system rowów melioracyjnych do rzeki Burzanki

m) OŚROL.6341.21.13.2013.DW dla MASFROST Sp. z o. o., ul. Port 1, 82-340 Tolkmicko na rolnicze wykorzystanie ścieków przemysłowych biologicznie rozkładalnych pochodzących z procesu obróbki marchwi i kukurydzy, na gruntach w miejscowościach Nowinka (dz. nr 425/3 obręb 0006 Nowinka), Kadyny (dz. nr 22/23, 27/2, 28/2, 48, 60/1, 62, 187/2 obręb 0003, Kadyny), Chojnowo (dz. nr 9/2, 26/2, 41/6, 41/7, 42/3, 51/2, 53/2, 55/2 obręb 0002, Chojnowo) i Tolkmicko (dz. nr 292 obręb 0001, Tolkmicko 1 i dz. nr 8, 9, 31 obręb 0002 Tolkmicko 2) o łącznej powierzchni 30 ha

n) OŚROL.6341.22.3.2013.DW dla ROLLUX H. i M. Cieciora Sp. jawna, ul. Przedborska 27, 97-350 Gorkowice na odprowadzenie mieszaniny podczyszczonych ścieków przemysłowych biologicznie rozkładalnych i ścieków bytowych. Ścieki powstają podczas procesu przetwórstwa warzyw, owoców i ryb, który odbywa się w chłodni zlokalizowanej przy ul. Berylowej 8 w m. Gronowo Górne oraz w wyniku potrzeb socjalno-bytowych pracowników Zakładu. Podczyszczone ścieki wprowadzane są istniejącym wylotem, o współrzędnych geograficznych N 54,13217° E 19,44485° do rzeki Terkawki

o) OŚROL.6341.24.4.2013.DW dla PPHU BOMA Małgorzata i Bolesław Pietruszewscy Sp. jawna, m. Gronowo Górne, ul. Nefrytowa 11, 82-310 Elbląg na wykonanie na dz. nr 184/5 obręb 0011, Kazimierzowo, gmina Elbląg projektowanego w skarpie rowu melioracyjnego K-27 wylotu wód opadowych i roztopowych oraz pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzenie do rowu

melioracyjnego K-27 wód opadowych i roztopowych z utwardzonej powierzchni działki i powierzchni dachu projektowanej hali produkcyjnej z zapleczem biurowo-socjalnym (pow. zlewni F=1,3770 ha), lokalizowanej na dz. nr 184/5; na wykonanie na dz. nr 184/5 projektowanego w skarpie rowu melioracyjnego K-27 wylotu podczyszczonych ścieków bytowych oraz na odprowadzenie do rowu melioracyjnego K-27 ścieków bytowych powstających w związku z potrzebami socjalno-bytowymi pracowników Zakładu lokalizowanego na dz. nr 184/5. Ścieki odprowadzane będą do odbiornika projektowanym wylotem

p) OŚROL.6341.28.3.2013.DW dla Wytwarzanie Artykułów z Tworzyw Sztucznych, ul. Elbląska 55-61, 82-316 Milejewo na wykonanie projektowanego wylotu wód opadowych i roztopowych do rowu melioracji szczegółowej, zlokalizowanego na dz. 71/17 obręb ewidencyjny 0005 Milejewo na odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z utwardzonej powierzchni działki (dróg i placów) znajdującej się wokół nowoprojektowanej hali produkcyjnej wyrobów z tworzyw sztucznych zlokalizowanej na dz. 71/17 obręb ewidencyjny 0005 Milejewo do rowu melioracji szczegółowej, zlokalizowanego również na dz. 71/17

r) OŚROL.6341.29.3.2013.DW Miastu i Gminie Pasłęk na wprowadzanie do rowu melioracyjnego podczyszczonych wód opadowych i roztopowych z ul. Przemysłowej w Pasłęku (zlewnia I – pow. 0,07 ha) istniejącym wylotem A oraz na wprowadzanie do rowu melioracyjnego podczyszczonych wód opadowych i roztopowych ze ul. Przemysłowej w Pasłęku (zlewnia II – pow. 0,06 ha) istniejącym wylotem B

s) OŚROL.6341.30.5.2013.DW Spółce jawnej ROLLUX H. i M. Cieciora, ul. Przedborska 27, 97-350 Gorzkowice, Odział Chłodnia Gronowo Górne, ul. Beryłowa 8, 82-310 Elbląg na wprowadzanie pochodzących z terenu chłodni wód opadowych i roztopowych do rowu melioracyjnego poprzez istniejący wylot;

- realizowało projekt „Remont małej, ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej – Stacja Wodna w Nadbrzeżu.” w ramach którego wybudowano podłączenia kanalizacyjne sanitarnej do obiektów letniskowych; koszt 831 620,17 PLN (w tym dofinansowanie z UE 634 144,04 PLN).

2) Gmina Elbląg:

- udrożniła kanalizację sanitarną Batorowie; koszt – 5 000 PLN;
- wywiozła odpady z oczyszczalni ścieków w Lisowie, Janowie, Przezmarkach; koszt – 369 PLN;
- wykonała mapę zasadniczą do projektu pn „Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lisowie”; koszt – 25 024 PLN;
- przebudowała kanalizację deszczową w Gronowie Górny; koszt – 115 729 PLN;
- zamontowała szambo w miejscowości Janów; koszt – 7 400 PLN;
- zakupiła dwie dmuchawy do oczyszczalni ścieków w Janowie; koszt – 19 778 PLN;
- udzieliła dopłat do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków; koszt – 28 668 PLN;

3) Gmina Milejewo:

- realizowała inwestycje pn. „Budowa sieci kanalizacji zbiorczej dla miejscowości Kamiennik Wielki i Stoboje”; koszt – 1 925 000 PLN;
- wybudowano trzy przydomowe oczyszczalni ścieków w miejscowości Zajączkowo, Ogrodniki i Jagodno;

4) Gmina Młynary:

- wybudowała sieć kanalizacji sanitarnej przy ul. 1 Maja w Młynarach; koszt – 151 659,79 PLN;
- wybudowano przydomową oczyszczalnię ścieków w miejscowości Kwietniki, Błudowo, Kraskowo, Kurowo Braniewskie, Zastawno; koszt- 9 840 PLN;

5) Gmina Tolkmicko:

- realizowała projekt pn. „Budowa systemu kanalizacji sanitarnej Gminy Tolkmicko – kanalizacja miejscowości: Przybyłowo, Brzezina, Wodunia, Pogrodzie, Chojnowo, Nowinka z projektowanym zrzutem ścieków do istniejącej, centralnej oczyszczalni ścieków w Tolkmicku – etap II”; koszt – 460 936,36 PLN;
- skanalizowała miejscowość Przybyłowo; koszt – 1 603 737 PLN;

6) Gmina Rychliki:

- realizowała projekt związany z budową sieci kanalizacyjnej wraz z budową oczyszczalni ścieków w miejscowości Powodowo; koszt – 15 000 PLN;
- budowała sieć kanalizacyjną wraz z rozbudową oczyszczalni ścieków w miejscowości Rychliki – osiedle Podleśne; koszt – 475 000 PLN;

7) Gmina Pasłęk:

- wybudowała sieć kanalizacji sanitarnej w Pasłęku ul. Wojska Polskiego, Szkolna, Południowa; efekty rzeczowe: długość wybudowanej kanalizacji grawitacyjnej – ok. 1,2 km, kanalizacji tłocznej – ok. 578 m, przepompownie – 3 szt., podłączenia do gospodarstw domowych 40 szt.; koszt – 892 074,17 PLN
- wybudowała sieć kanalizacyjną Krosno – Zielony Grąd- Kolonia Marianka – Rzędy- Kupin; efekt rzeczowy – ok. 16 km sieci kanalizacyjnej; koszt – 3 701 350,27 PLN;
- wybudowała sieć kanalizacyjną Pasłęk – Półko; efekt rzeczowy – kanalizacja sanitarna grawitacyjna -328,80 m, przepompownia ścieków – 1 szt.; koszt – 516 536 PLN;
- wyremontowała separatory w Pasłęku ulica Dolna i Konopnicka; koszt 300 000,00 PLN;
- opracowała dokumentację na budowę kanalizacji sanitarnej Rogajny – Grażyna – Majki – Zielonka Pasłęcka; koszt 150 000,00 PLN;
- wybudowała kanalizację sanitarną i deszczową w drodze osiedlowej ulicy Partyzantów; koszt 67 035,00 PLN;

8) Gmina Gronowo Elbląskie:

- przeprowadziła remont oczyszczalni ścieków; koszt- 10 702,05 PLN;
- odprowadziła i przepompowała ścieki z budynków komunalnych; koszt – 2297,17 PLN;

9) Gmina Godkowo:

- opracowała dokumentację na budowę kanalizacji i oczyszczalni ścieków w miejscowości Grądk; koszt – 40 000 PLN;
- udzielała dotacji celowych na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Bielica, Miłosna, Burdajny, Dąbkowo, Ząbrowie, Szymbory, Plajny; koszt – 18 000 PLN;

Tabela 4. Działania podjęte przez gminy powiatu Elbląskiego w zakresie ochrony wód.

Wyszczególnienie	Budowa/ modernizacja kanalizacji sanitarnej [km]	Budowa kanalizacji deszczowej [km]	Wyposażenia kanalizacji deszczowej w urządzenia do podczyszczania [szt.]	Modernizacja/ budowa gminnej oczyszczalni ścieków [km]	Ilość nowopowstałych przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]
gm. Godkowo	0	0	0	0	11
gm. Pasłęk	17,778	+	4	0	0
gm. Gronowo Elbląskie	0	0	0	+	5
gm. Rychliki	+	0	0	+	0
gm. Tolkmicko	21,85	2,0	0	0	10
gm. Młynary	1,95	0	0	0	5
gm. Elbląg	+	0,2	0	+	+
gm. Milejewo	11,8	0	0	0	3
gm. Markusy	0	0	0	0	0

Opracowanie własne: na podstawie danych zawartych w ankietach przekazanych przez gminy, sprawozdań z realizacji budżetów gmin w roku 2013 i budżetów na rok 2013.

Objaśnienia: 0- nie prowadzono inwestycji, + – inwestycje prowadzono ale brak jest konkretnych informacji.

3.3.3. Zanieczyszczenie powietrza.

W zakresie ochrony powietrza podejmowano następujące działania:

1) Starostwo Powiatowe

- wyremontowało kominy w budynkach skarbu państwa w Kobylinach Młynarskiej Woli; koszt – 19 118 PLN;
- wykonało docieplenie stropodachu DPS we Władysławowie, DPS w Tolkmicku, DPS w Rangórach, PCPR w Elblągu, MOW w Kamieniu Wielkim; koszt – 6 500 000 PLN;

2) Gmina Tolkmicko:

- opracowała plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe; koszt – 8 610 PLN;

3) Gmina Pasłęk:

- wybudowała instalacje c.o. w budynku świetlicy wiejskiej w Rogajnach; koszt 23 095,18 PLN;

3.3.4. Gospodarka odpadami.

W zakresie prowadzenia prawidłowej gospodarki odpadami podejmowano następujące działania:

1) Starostwo Powiatowe:

- wydało 3 decyzje na przetwarzanie odpadów zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2014 r. o odpadach (Dz.U. 2013 poz. 21) dla:
 - a) HYDROGEOTECHNIKA Sp.z o.o., ul. Ściegiennego 262 A, 25-116 Kielce, REGON:290526131, NIP: 657-03-08-784 na przetwarzanie odpadów w procesie odzysku R5 (recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych obejmujący oczyszczanie gruntu prowadzące do odzysku gruntu) poza instalacjami i urządzeniami na tymczasowym poletku bioremediacyjnym.
 - b) Skanska S.A., ul. Gen. J. Zajączka 9, 01-518 Warszawa, REGON: 630782880, NIP: 778-00-01-070, na przetwarzanie odpadów innych niż niebezpieczne na drodze odzysku w procesie R 3 poprzez recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki oraz w procesie R 12 poprzez wymianę odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1–R11. Dopuszcza się przetwarzanie odpadów w instalacji do produkcji mas bitumicznych zlokalizowanej na terenie Wytwórni Mas Bitumicznych w Nowinie 31, 82-310 Elbląg.
 - c) MASFALT Sp. z o.o., ul. Stefana Bryły 4, 05-800 Pruszków, REGON: 490440038, NIP: 735-00-26-179, na przetwarzanie odpadów innych niż niebezpieczne na drodze odzysku w procesie R 3 poprzez recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki. Dopuszcza się przetwarzanie odpadów w instalacji do produkcji mas bitumicznych PARKER BLECKMIX 2000, zlokalizowanej w m. Nowina 31, 82-310 Elbląg.

2) Gmina Godkowo

- wydatkowała kwotę 18 171,34 PLN na oczyszczanie wsi i utrzymanie zieleni;
- dofinansowała z budżetu likwidację sieci azbestowo – cementowej w miejscowości Ząbrowie; koszt – 50 000 PLN;

3) Gronowo Elbląskie:

- zakupiła worki do pojemników na śmieci, wywiozła nieczystości płynne i stałe z budynków komunalnych i UG oraz wywiozła i zutylizowała odpady segregowane; koszt – 288 287,06 PLN;
- przyjęła osady ściekowe do utylizacji; koszt – 6 698,05 PLN;

4) Gmina Pasłęk:

- usunęła pokrycia dachowe zawierające azbest z 32 budynków w gminie; efekt rzeczowy - usunięcie ok. 70 ton azbest; koszt – 40 451,56 PLN;

5) Gmina Rychliki:

- realizowała zadania związane z utrzymaniem czystości i porządku w gminie; koszt – 200 000,00 PLN;

6) Gmina Tolkmicko:

- zutylizowała azbest; koszt – 40 000,00 PLN;
- wydatkowała kwotę 140 100,00 PLN na oczyszczanie miasta i wsi;

7) Gmina Markusy:

- wydatkowała na gospodarkę odpadami oraz oczyszczanie miasta i wsi kwotę – 138 400 PLN;

8) Gmina Młynary:

- prowadziła transport i odbiór opadów; koszt – 200 619,87 PLN;
- usuwała azbest; koszt 10 650,91 PLN;
- zakupiła program komputerowy „ODPADY” do realizacji zadania związanego z gospodarowaniem odpadami komunalnymi; koszt – 5 850,00 PLN;

9) Gmina Milejewo:

- realizowała zadania związane z utrzymaniem porządku i czystości w gminie w tym wywozu nieczystości i odpadów komunalnych; koszt – 87 010,87 PLN;

10) Gmina Elbląg:

- zakupiła program obsługi gospodarki śmieciowej w gminie; koszt – 2 347,00 PLN;
- prowadziła szkolenia w zakresie gospodarki odpadami dla pracowników urzędu; koszt – 927,00 PLN;
- utylizowała azbest; efekt rzeczowy usunięcie ok. 20 ton azbestu z 13 nieruchomości; koszt – 10 262 PLN;

3.3.5. Zagrożenia wynikające z poważnych awarii i stosowania substancji i preparatów niebezpiecznych.

W zakresie tego zadania jednostki samorządu terytorialnego podejmowały następujące działania:

1) Starostwo Powiatowe:

- udzieliło dotacji celowej na zadania bieżące wg porozumienia Ochotniczym Strażom Pożarnym; koszt – 11 000,00 PLN;
- zakupiło materiały i wyposażenie dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej; koszt – 2 160,00 PLN;

2) Gmina Elbląg:

- wybudowała OPS w Nowakowie; koszt – 1 155 021, 00 PLN;
- utrzymywała OSP w gotowości; koszt – 88 404,00 PLN

3) Gmina Milejewo:

- utrzymywała OSP w gotowości; koszt – 72 859,97 PLN;

4) Gmina Młynary:

- utrzymywała OSP w gotowości; koszt – 109 869,39 PLN;

5) Gmina Markusy:

- utrzymywała OSP w gotowości; koszt – 141 202,00 PLN;
- zorganizowała zawody sportowo- pożarnicze; koszt – 2000,00 PLN;

6) Gmina Tolkmicko:

- przebudowała budynek remizy w miejscowości Tolkmicko; koszt – 653 210,00 PLN;
- utrzymywała OSP w gotowości; koszt – 184 290,00 PLN;

7) Gmina Rychliki:

- utrzymywała OSP w gotowości; koszt – 88 500,00 PLN;

8) Gmina Gronowo Elbląskie:

- utrzymywała OSP w gotowości; koszt – 131 050,20 PLN;

9) Gmina Godkowo:

- utrzymywała OSP w gotowości; koszt – 107 478,90 PLN (łącznie z kosztami KMP wraz z posterunkiem policji)
- zakup pompy M8/8 na potrzeby OSP w Dobrym; koszt – 20 220 PLN;

10) inne dofinansowanie z NFOŚiGW w Olsztynie dla 5 jednostek OSP z terenu powiatu elbląskiego:

- a) OSP „Pomoc Maltanska” w Klebarku Wielkim projekt pn. „Bezpieczny strażak w akcji”; koszt – 9 300,00 PLN;
- b) OSP w Żytkiejnach – zakup uzbrojenia strażaka/ ratownika działającego na Natura 2000; koszt – 9 269,40 PLN;
- c) OSP w Linowie – zakup wyposażenia i uzbrojenia osobistego strażaka oraz torby medycznej; koszt – 6 300,00 PLN;
- d) OSP w Galinach – doposażenie jednostki w sprzęt ratowniczy; koszt – 11 170,00 PLN;
- e) OSP w Wrześni – zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska poprzez wzmocnienie potencjału technicznego; koszt – 6 250,00 PLN;

3.3.6. Oddziaływanie hałasu.

W ramach ochrony przed nadmiernym rozprzestrzenianiu się hałasu w środowisku podjęto następujące działania:

1) Starostwo Powiatowe (Powiatowy Zarząd Dróg):

- wyremontował nawierzchnię z kostki kamiennej ul. Zamkowej w Pasłęku; koszt – 68 173 PLN;
- wyremontował chodnik w msc. Osiek w ciągu drogi powiatowej Nr 1158N Osiek – Burdajny; koszt – 70 000,00 PLN;
- wyremontował częściowo nawierzchnię chodnika ul. Zwycięstwa w Pasłęku; koszt – 14 760,00 PLN;
- naprawił most w Nowakowie; koszt – 24 330 PLN;
- remontował na bieżąco przepusty; koszt – 68 620,00 PLN;

- wyremontował chodnik drogi powiatowej Nr 2181N ul. Bankowo w Pasłęku; koszt – 37 786,00 PLN;
- wyremontował nawierzchnię chodnika w msc. Zielonka Pasłęcka; koszt – 9 493 PLN;
- wykonał nawierzchnię asfaltową w ul. Bankowej w Pasłęku; koszt – 39 917 PLN;
- wyremontował drogę powiatową Nr 1144N Kwietnik – Kamiennik Wielki; koszt – 68 867,00 PLN;
- wyremontował częściowo masą na zimno drogę powiatową Nr 1162N Godkowo – Ząbrowie; koszt – 32 200,00 PLN;
- wyremontował częściowo masą na zimno drogę powiatową Nr 1153N Pasłek – Pomorska Wieś; koszt – 18 400,00 PLN;
- wyremontował częściowo masą na zimno drogę powiatową Nr 1158N Młynarska Wola – Słobity; koszt 18 400 PLN;
- wyremontował częściowo drogę powiatową Nr 1121N DK22 Raczki Elbląskie – Kępnowo (do drogi 1103N); koszt – 21 056 PLN;
- wyremontował most stalowy na rz. Dzierzgoń w msc. Dzierzgonia dr pow. Nr 1119N; koszt – 115 679,00 PLN;
- przebudował dr pow. Nr 1147 N dr Woj. Nr 504 Pogrodzier- Brzeziny- Rychnowy- Huta Żuławska- Przybyłowo od km 0+000 do 8+800; koszt 6 381 436 PLN;
- przebudował dr pow. Nr 1185N Jelonki – Śliwice – Rychliki – Gołutowo na odc. Rychliki – Gołutowo; koszt – 3 737 272 PLN;
- zmodernizowała ulice ogrodową w Pasłęku; koszt 294 965 PLN;
- przebudował drogi pow. Nr 2179N ul. Strażackiej w Pasłęku; koszt – 575 997 PLN;
- wybudował i rozbudował dr. pow. Nr 1185N odc. Śliwica – Barzyna – Rychliki (dokumentacja); koszt – 134 255 PLN;
- przebudował most na przepust na potoku rzeki Elszki w ciągu dr. pow. Nr 1155N Stegny – Kawki – Łukszy, w km 0+492 w wms. Stegny; koszt 198 501 PLN;
- odnowił nawierzchnię dr pow. Nr 1112N Elbląg – Helenowo; koszt – 299 985 PLN;
- powierzchniowo utwardził nawierzchnię dr. pow. Nr 1119N Nowe Dolno – Stankowo (dokumentacja); koszt – 2 700 PLN;
- przebudował de pow. Nr 1101N Zalew Wiślany – Nowotki – Bielnik II na odc. Cieplice – Nowakowi etap II (dokumentacja); koszt – 55 000 PLN;
- przebudował dr pow. Nr 1162N na odc. Godkowo – Ząbrowie od km 0+860 do km 2+860 (dokumentacja); koszt – 19 450 PLN;
- przebudował przepust w ciągu dr pow. 1119N odc. Stankowo- Marwica (dokumentacja); koszt 14 000 PLN;

2) Gmina Godkowo:

- udzieliła dotacji celowej dla PZD W Elblągu na remont chodnika w msc. Osiek; koszt 40 000 PLN;
 - przebudowała drogę gminna Skowrony – Nawty (Iv etap); koszt – 280 000 PLN;
 - opracowała dokumentację na remont drogi w m. Piskajny; koszt – 9 000 PLN;
 - opracowała dokumentację projektową na remont drogi gminnej od drogi powiatowej Nr 1162 N w Godkowie; koszt – 43 000 PLN;
- 3) Gronowo Elbląskie:
- wydatkowała na zadania związane z modernizacją i budową dróg kwotę 319 479,23 PLN;
- 4) Gmina Pasłęk:
- przebudowała drogi gminnej wewnętrznej wraz z budową zjazdu z drogi wojewódzkiej nr 526; koszt 203 942,46 PLN;
 - opracowała dokumentację na budowę ulic: Długiej, Wiosennej, Gen. Andersa w Pasłęku; koszt 30 000,00 PLN;
 - opracowała dokumentację na przebudowę ulicy Przemysłowej w Pasłęku; koszt 32 595,00 PLN;
 - wybudowała chodnik przy ulicy Kopernika w Rzędach; koszt 382 000,00 PLN;
 - wybudowała ciąg pieszo – rowerowy przy drodze wojewódzkiej nr 527 na odcinku od Pasłęka do msc. Rzędy – etap II; koszt 16 000,00 PLN;
- 5) Gmina Rychliki:
- prowadziła działania związane z utrzymaniem dróg oraz przekazaniem dotacji dla powiatu na zadania związane z utrzymaniem dróg; koszt – 1 421 450 PLN;
- 6) Gmina Tolkmicko:
- przebudowała drogę gminną w Łęczu; koszt – 120 000 PLN;
 - przekazała fundusze na gminny program przebudowy dróg wiejskich tzw. burmistrzówki; koszt – 567 269 PLN;
- 7) Gmina Markusy:
- przekazała środki na remont dr pow. Nr 1126N (Żuławka Sztumska) gr. woj. Stalewo – Zwierzno – Balewo – Krzewsk – Żółwiniec Jurandowi w km 4+495 do km 7 +625 o dł. 3,130 km; koszt – 3 070 000 PLN;
 - wydatkowała kwotę 60 000 PLN na utrzymanie dróg gminnych;
- 8) Gmina Młynary:
- udzieliła dotacji celowej Zarządowi Powiatu Elbląskiego na zadanie pn. „Remont drogi powiatowej Nr 1308 Kurowo Braniewskie – Młynary na odcinku od Kraskowo – Młynary od km 6+673 do km 9+673”; koszt – 185 000 PLN;
 - opracowała projekt przebudowy zjazdu;
- 9) Gmina Elbląg:

- zmodernizowała drogę Nr 101006N we Władysławowie; koszt 1 169 585 PLN (kwota dotacji z FOGR 50 000 PLN);
- wybudowała drogę raz z odwodnieniem ul. Rubinowa w Gronowie Górnym; koszt – 46 104 PLN;
- opracowała dokumentację na budowę drogi ul. Agatowa Gronowo Górne; koszt – 125 386 PLN;
- zmodernizowała drogi w gminie; koszt – 225 776 PLN;
- zmodernizowała drogi w m. Czechowo; koszt – 221 132 PLN;

10) Gmina Milejewo:

- modernizowała chodniki i drogi gminne;
- przygotowała uproszczone projekty, kosztorysy i przedmiary robót na drogach gminnych;
- przekazała dotacje na pomoc finansową dla Starostwa Powiatowego na przebudowę drogi nr 1147N; koszt – 500 000 PLN;

Tabela 5. Działania podjęte przez gminy powiatu Elbląskiego w zakresie ochrony przed hałasem.

Wyszczególnienie	Budowa nowych dróg [km]	Modernizacja już istniejących dróg [km]	Budowa ścieżek rowerowych [km]
gm. Godkowo	0	+	0
gm. Pasłęk	0	+	0,37
gm. Gronowo Elbląskie	0	0,250	0
gm. Rychliki	0	0	0
gm. Tolkmicko	0	2,5	0
gm. Młynary	0	0	0
gm. Elbląg	+	2,93	0
gm. Milejewo	0	64	0
gm. Markusy	0	0	0

Opracowanie własne: na podstawie danych zawartych w ankietach przekazanych przez gminy, sprawozdań z realizacji budżetów gmin w roku 2013 i budżetów na rok 2013.

Objaśnienia: 0- nie prowadzono inwestycji, + – inwestycje prowadzono ale brak jest konkretnych informacji.

3.4. Ochrona klimatu i zapobieganie niszczeniu ozonu stratosferycznego.

Podjęte w zakresie ochrony klimatu i zapobiegania niszczeniu warstwy ozonowej działania zostały opisane w punkcie 3.2.2. Wykorzystanie energii z odnawialnych źródeł energii oraz punkcie 3.3.3. Zanieczyszczenie powietrza.

3.5. Edukacja ekologiczna.

W ramach edukacji ekologicznej podjęto następujące działania:

1) Starostwo Powiatowe:

- kontynuowało realizację projektu pn. „Zintegrowany system promocji turystycznej Kanału Elbląskiego”; koszt – 57 526,00 PLN;

- opracowało „Eko - Puzzle”; koszt – 10 689 PLN;

2) Gmina Pasłęk:

- zorganizowała festyn ekologiczny „I Pasłęcki dzień recyklingu” wspólnie z Zakładem Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Elblągu, w ramach którego przeprowadzono konkursy dla mieszkańców (oddaj odpady za nagrody) oraz propagowano selektywne zbieranie odpadów i informowano o nowym systemie gospodarki odpadami;

- prowadziła spotkania z mieszkańcami na zebraniach wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych oraz zebraniach wiejskich w ramach kampanii informacyjno – edukacyjnej dot. obowiązującego od 1 lipca 2013 r. gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz propagujące selektywne zbieranie odpadów;

- publikowała na stronach internetowych informacje o nowym systemie gospodarki odpadami komunalnymi i konieczności selektywnej zbiórki odpadów;

- wydała ulotki na temat gospodarki odpadami komunalnymi w gminie;

3) Gmina Gronowo Elbląskie:

- prowadziła edukację ekologiczną poprzez kolportaż ulotek, publikacje na tablicach informacyjnych w gminie treści dotyczących środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju, działania skierowane były przede wszystkim do dzieci i młodzieży szkolnej;

- prowadziła szkolenia dla pracowników administracji samorządowej w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju;

4) Gmina Młynary:

- przeprowadziła szkolenia dla pracowników administracji samorządowej w zakresie ochrony środowiska;

- publikowała w lokalnych mediach informacje o środowisku i jego ochronie;

5) Gmina Elbląg:

- prowadziła edukację ekologiczną poprzez kolportaż ulotek, publikacje, zamieszczanie informacji o środowisku na tablicach informacyjnych;

- prowadziła spotkania z lokalną społecznością;

6) Gmina Markusy:

- prowadziła edukację ekologiczną poprzez kolportaż ulotek, publikacje, zamieszczanie informacji o środowisku na tablicach informacyjnych;

Ponadto na terenie Powiatu edukacją ekologiczną zajmuje się także Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej. Skierowana jest ona w dużej mierze do dzieci i młodzieży. Park organizuje konkursy wiedzy przyrodniczej np „Olimpiada wiedzy o powiecie elbląskim. Przyroda i historia.”, obejmujący swym zasięgiem 9 gmin tworzących powiat (w roku 2013 odbyła się VII edycja).

Cyklicznie odbywa się także konkurs plastyczno – fotograficzny pod hasłem „Piękno parków krajobrazowych” połączone z wystawą zwycięskich prac. Co roku w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Ziemi oraz Światowego Dnia Ochrony Środowiska organizowane są festyny i pikniki, połączone z licznymi konkursami, wiosennym sprzątnięciem parku czy występami lokalnych zespołów artystycznych. Corocznie prowadzona jest także akcja „Sprzątnięcie świata”, której podsumowaniem jest również cykliczny turniej wiedzy przyrodniczo – ekologicznej „Gleba – woda - powietrze”. Na terenie parku odbywają się także rajdy i biwaki ekologiczne, przez cały rok prowadzone są zajęcia terenowe pod wspólnym hasłem „Cztery pory roku w Parku Krajobrazowym Wysoczyzny Elbląskiej”. Odbywają się także zielone lekcje, głównie na ścieżkach przyrodniczo – dydaktycznych zlokalizowanych na Wysoczyźnie.

4. Stan i ocena wykonania zadań wynikających z harmonogramu realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010 – 2013 w okresie 01.01.2013 r. – 31.12.2013 r.

W niniejszym rozdziale dokonano analizy sposobu realizacji zadań inwestycyjnych wskazanych dla poszczególnych gmin w 2013 r. zapisanych w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013* .

Tabela 6. Lista zamierzeń inwestycyjnych gmin powiatu elbląskiego w zakresie ochrony środowiska wskazane do realizacji w Programie Ochrony Środowisk dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013.

Lp.	Gmina	Jednostka odpowiedzialna	Nazwa zadania-inwestycji	Koszt realizacji w latach 2010 - 2013 w [tys.]	Koszty poniesione w 2013 [tys.]	Uwagi
1.	Gmina Elbląg	Gmina Elbląg	Wodociąg- ul. Agatowa, Gronowo Wielkie	1613,75	-	Zadanie zrealizowano przed 2013 r.
2.			Kontynuacja budowy wodociągu Witkowo- Przemark- Sierpin	361,3	-	Zadanie zrealizowano przed 2013 r.
3.			Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków w Lisowie	1500,00	-	Zadanie realizowane będzie w latach 2014-2015
4.			Kanalizacja ul. Agatowa, Gronowo Górne	2491,513	-	Zadanie zrealizowano przed 2013 r.
5.		Związek Gmin Zlewni Jeziora Drużno i Zalewu Wiślanego	Budowa kanalizacji gminnej	-	-	Zadanie nie zostało zrealizowane
6.	Gmina Godkowo	Agencja Nieruchomości Rolnych	Wodociąg Skowrony- Nawty- Gruzajny	1 500	b.d.	Gmina nie udzieliła informacji na temat realizacji wskazanych działań.
7.		Zakład Usług Komunalnych	Wodociąg Siedlisko- Stary Cieszyn	400		
8.		ZUK	Wodociąg w Ząbrowcu- wymiana	-		
9.		Gmina Godkowo	Budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej w Godkowie	3 160		
10.	Gmina Gronowo Elbląskie	Gmina Gronowo Elbląskie	Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska oraz Programu Usuwania Azbestu.	22 826	-	Gmina nie udzieliła informacji na temat realizacji wskazanych działań.
11.	Gmina Markusy	Gmina Markusy	Odbiór i transport selektywnej zbiórki odpadów	11,864	118,981	Zadanie zrealizowano w 2013 r.
12.	Gmina Milejewo	Gmina Milejewo	Budowa sieci wodociągowej ul. Góra Maślana; Milejewo	140,00	-	Gmina nie udzieliła informacji na temat realizacji wskazanych działań.
13.			Wykonanie dokumentacji techniczno- budowlanej sieci wodociągowej w Pomorskiej Wsi	60,00	-	
14.			Budowa sieci kanalizacyjnej dla miejscowości Kamiennik Wielki, Stoboje	4 222	1 480,00	Zadanie realizowano w 2013 r.
15.			Budowa sieci kanalizacyjnej Milejewo- Piastowo	4 000	-	Gmina nie udzieliła informacji na temat realizacji wskazanych
16.			Wykonanie dokumentacji sieci	-	-	

Lp.	Gmina	Jednostka odpowiedzialna	Nazwa zadania-inwestycji	Koszt realizacji w latach 2010 - 2013 w [tys.]	Koszty poniesione w 2013 [tys.]	Uwagi
			wodociągowej w Zajączkowie			działań.
17.			Budowa sieci kanalizacyjnej Zajączkowo	-	-	
18.	Gmina miejsko-wiejska Młynary	Urząd Miasta i Gminy w Młynarach	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Karszewie wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej przy ul. 1 maja w Młynarach	1 207,997	1 207,997	Zadanie zrealizowano w 2013 r.
19.			Budowa wodociągu na terenie sołectwa Zaścianki wraz ze stacją podnoszenia ciśnienia wody	867,011	-	Zadanie zrealizowano w 2010 r.
20.			Budowa wodociągu na terenie sołectwa Warszewo	3 068	-	Zadanie zrealizowano w 2012 r.
21.			Budowa wodociągu na terenie sołectwa Sokolnik	2 588	-	Zadanie zrealizowano w 2012 r.
22.			Budowa sieci wodociągowej do nieruchomości na terenie kolonii wsi Zaścianki	115,949	115,949	Zadanie zrealizowano w 2013 r.
23.			Zagospodarowanie zielonych terenów komunalnych przy ul. 1 Maja w Młynarach	509	-	Gmina skreśliła zadanie do realizacji.
24.			Budowa wodociągu we wsi Stare Monasterzysko	1 907	-	Gmina nie udzieliła informacji na temat realizacji wskazanych działań.
25.			Gmina miejsko-wiejska Pasłęk	Urząd Miasta i Gminy Pasłęk	Budowa sieci wodociągowej w Leźnicy	270,00
26.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Kroninie	2 062,00			Wykonano w 2010 r. koszt 1 759 721,34 PLN	
27.	Budowa sieci wodociągowej ul. Działki w Pasłęku	60,840			Wykonano w 2012 r. koszt 1 189 961,08 PLN	
28.	Modernizacja oczyszczalni ścieków Pasłęk	10 614,00			Wykonano w 2012 r. koszt 5 791 550 PLN	
29.	Gmina Rychliki	Gmina Rychliki	Rekultywacja wysypiska odpadów	-	-	Zadania zrealizowano w latach wcześniejszych.
30.	Gmina miejsko-wiejska Tolkmicko	Urząd Miasta i Gminy Tolkmicko	Budowa wodociągu Pogrodzie Przybyłowo	674,000	465,000	Zadanie zrealizowano w 2013 r.
31.			Dokończenie skanalizowania:	6 800	-	Zadanie zrealizowano w

Lp.	Gmina	Jednostka odpowiedzialna	Nazwa zadania-inwestycji	Koszt realizacji w latach 2010 - 2013 w [tys.]	Koszty poniesione w 2013 [tys.]	Uwagi
			Kamionek Wielkich, Nadbrzeża oraz skanalizowanie: Połonina, Pagórek			2012 r.
32.			Skanalizowanie : Nowinki, Chojnowa, Pogrodzia, Wodynia, Brzeziny, Przybyłowa	4 479	1 685	Zadanie realizowano w 2013 r.
33.			Edukacja ekologiczna (akcje, konkursy)	1,5	-	Gmina skreśliła zadanie do realizacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet przekazanych przez gminy.

W roku sprawozdawczym 2013 zrealizowano bądź realizowano sześć zadań wskazanych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013. Były to inwestycje związane głównie z budową sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania, sieci kanalizacyjnej oraz odbiorem i transportem odpadów m.in. w gminach Markusy, Milejewo, Młynary, Tolkmicko. Łącznie na te inwestycje wydatkowano kwotę 5 072 927,44 PLN.

Przed 2013 r. gminy z terenu powiatu elbląskiego zrealizowały 12 zadań związanych głównie z budową sieci wodociągowej (Elbląg, Młynary, Pasłęk, Tolkmicko).

Ponadto dwa zadania skreślono z listy inwestycji (w gminach Młynary i Tolkmicko), jednego nie zrealizowano (gmina Elbląg), jedno przesunięto do realizacji w następnych latach (gmina Elbląg) o 11 zadaniach brak jest informacji (należy jednak założyć że najprawdopodobniej zostały one zrealizowane przed 2013 r.).

5. Ocena uzyskanych efektów ekologicznych

W Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-2013 wyszczególniono 13 różnych wskaźniki umożliwiające ocenę stopnia realizacji zamierzeń programowych. Monitoring wprowadzonej polityki ochrony środowiska oznacza, że wdrożenie Programu podlega regularnej ocenie w zakresie: określenia stopnia wykonania przyjętych zadań, określenia stopnia realizacji założonych celów oraz analiza przyczyn powstałych różnic. Poniżej w tabelach przedstawiono wskaźniki monitoringu wraz ze stopniem realizacji Programu (zmierzony osiągnięty wskaźnik).

Tabela 7. Wskaźniki stopnia realizacji powiatowego programu ochrony środowiska

L.p.	Wskaźnik monitoringu	Jednostka wskaźnika monitoringu	Poziom odniesienia 2008 r.	Osiągnięty wskaźnik w 2013 r.
1	Jakość wód powierzchniowych: udział wód pozaklasowych (wg oceny ogólnej)	klasa czystości	III-IV	II-V*
2	Jakość wód podziemnych: udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości (klas Ia i Ib)	klasa czystości	II-III	II-IV*
3	Ilość wody zużywanej dla celów socjalnych	dam ³ /M/rok	27,2	27,8
4	Wskaźnik zwodociągowania powiatu	%	85,5	87,5*
5	Wskaźnik skanalizowania powiatu	%	35,7	40,0*
6	Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	-	0,143	0,154*
7	Ilość mieszkańców korzystających z sieci gazowej	osoby	917	1023*
8	Ilość odpadów komunalnych zebranych na 1 mieszkańca	kg/rok	126,45	147,30*
9	Udział selektywnie zebranych odpadów wyodrębnionych ze strumienia odpadów komunalnych	%	3,89	8,5*
10	Jakość powietrza atmosferycznego	klasa	A	Kryterium ochrony zdrowia A dla wszystkich parametrów

L.p.	Wskaźnik monitoringu	Jednostka wskaźnika monitoringu	Poziom odniesienia 2008 r.	Osiągnięty wskaźnik w 2013 r.
				z wyjątkiem benzo(a)pirenu C Kryterium ochrony roślin A
11	Wskaźnik lesistości	%	18,5	19,4
12	Powierzchnia terenów objętych ochroną prawną	ha	57 784,0	57 717,40
13	Nakłady inwestycyjne poniesione na ochronę środowiska	tys. zł	6 238,897	4 065,883

b.d. – brak danych; *- dane za rok 2012; Jako rok odniesienia przyjęto rok wskazany w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Elbląskiego na lata 2010-20123.

Źródło: na podstawie informacji zawartych w ankiecie, danych GUS oraz danych WIOŚ w Olsztynie.

1. W stosunku do klasyfikacji z 2008 r. jakość wód powierzchniowych uległa z jednej strony poprawie, pojawiły się rzeki zakwalifikowane do II klasy czystości (parametry które decydowały o tej klasyfikacji to m.in.: tlen rozpuszczony, fitobentos, OWO, ChZT-Mn) z drugiej strony pogorszyły pojawiły się wody należące do V klasy czystości (parametry które o tym zadecydowały to m.in. siarczany, azot Kjeldahla). Rzeka która uległa poprawie to Wąska natomiast pogorszeniu to: Elbląg (na odcinku Młynówka – jez. Družno), Kanał Jagielloński, Nogat. Pogorszeniu uległy szczególnie rzeki zlokalizowane w niedalekim sąsiedztwie zwartej zabudowy mieszkaniowej i osad ludzkich.
2. Wody podziemne w porównaniu do analizowanego okresu uległy pogorszeniu. Pojawiły się wody zakwalifikowane do V klasy czystości (zadecydowały o tym parametry takie jak mangan, potas, żelazo, cynk, amoniak).
3. Ilość wody zużywana na jednego mieszkańca w stosunku do roku 2008 r. uległy niewielkiemu wzrostowi o 0,6 dam³. Mogło być to spowodowane zwiększeniem ilości podłączeń do sieci wodociągowej i rozbudową sieci.
4. Zwiększeniu uległ procent zwodociągowania powiatu o 2%. Było to związane z dynamiczną rozbudową sieci wodociągowej na terenie gmin należących do powiatu.
5. Wzrósł także procent osób korzystających z sieci kanalizacyjnej o 4,3% w porównaniu do 2008 r. Na koniec 2013 r. wyniósł on 40%. Sieć kanalizacyjna powstawała tam gdzie z przyczyn ekonomicznych i technicznych jej budowa była uzasadniona. Z uwagi na rozproszony typ zabudowy jaka dominuje w powiecie, dynamicznie wzrosła ilość przydomowych oczyszczalni ścieków.
6. Zwiększeniu uległ stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej o 0,011.
7. Nastąpił wzrost o 106 osób korzystających z sieci gazowej w porównaniu do roku 2008 r. Jest to jednak niewielki wzrost, powiat elbląski jest jednym z najslabiej zgazyfikowanych powiatów w województwie warmińsko – mazurskim.
8. W analizowanym okresie nastąpił wzrost ilości zebranych odpadów komunalnych w przeciągu pięciu lat o 20,85 kg. Jest to zjawisko korzystne z uwagi na fakt zmniejszania powierzchni dzikich wysypisk odpadów.

9. Odnotowano wzrost o 4,61% odpadów selektywnie zebranych w strumieniu odpadów komunalnych. Wzrost ten jest spowodowany wprowadzeniem nowego systemu gospodarki odpadami i podatku „śmieciowego”. Podatek jest niższy w przypadku deklaracji o selektywnie zbieranych odpadach w gospodarstwach domowych.
10. W 2013 r. WIOŚ w Olsztynie dokonał oceny jakości powietrza wg kryterium ochrony zdrowia wszystkie parametry z wyjątkiem bezno(a)pirenu (klasa C) należały do klasy A; kryterium ochrona roślin klasa A. Konieczne jest sporządzenie Programu Ochrony Powietrza w zakresie obniżenia i dotrzymania odpowiednich standardów dla parametru jakim jest bezno(a)piren. W odniesieniu do roku 2008 r. pogorszyła się jakość powietrza w zakresie analizowanego parametru.
11. Nastąpił wzrost lesistości o 0,9 %. Jest to związane z prowadzoną przed nadleśnictwa polityką zalesień i realizacją Programu Zwiększania Lesistości opracowaną przez Ministerstwo Środowiska.
12. Zmniejszeniu uległa powierzchnia obszarów chronionych o 66,6 ha było to wynikiem weryfikacji granic w głównej mierze rezerwatów przyrody.
13. Zaobserwowano spadek wydatków poniesionych na inwestycje związane z ochroną środowiska. Przyczyną tego są kończące się nakłady ze starej perspektywy budżetowej 2007-2013. Należy jedna spodziewać się zwieszenia się nakładów na ochronę środowiska po roku 2014.

Spośród trzynastu wskaźników w przypadku ośmiu jako rok bazowy posłużono się 2012, z uwagi na brak informacji w roku sprawozdawczym 2013 r. Dotyczyły one jakości wód powierzchniowych i podziemnych, procenta skanalizowania i zwodociągowania powiatu, ilości ludności korzystającej z gazu oraz selektywnie zbieranych odpadów.

6. Wydatki poniesione na działania związane z ochroną środowiska na terenie powiatu elbląskiego w 2013 r.

Niniejszy rozdział powstał w oparciu o sprawozdania z realizacji budżetów jednostek terytorialnych za rok 2013 oraz planów budżetowych na 2013 r. Pod uwagę wzięto wszystkie wydatki jakie mogły mieć wpływ na poprawę jakości środowiska na terenie gmin i powiatu elbląskiego.

W tabeli poniżej zestawiono wydatki gmin i powiatu poniesione na działania związane z ochroną środowiska.

Tabela 8. Wydatki na ochronę środowiska poniesione w roku sprawozdawczym 2013.

L.p.	Wyszczególnienie	Poniesione nakłady [zł] na:				
		Rolnictwo i łowiectwo	Leśnictwo	Transport i łączność	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną gaz i wodę.
1	Powiat	237 065	209 793	8 760 944	90 457	-
2	Markusy	23 000	-	3 130 000	589 095	39 600

L.p.	Wyszczególnienie	Poniesione nakłady [zł] na:				
		Rolnictwo i łowiectwo	Leśnictwo	Transport i łączność	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną gaz i wodę.
3	Milejewo	1 935 947,94	-	1 267 511,03	299 272,88	-
4	Elbląg	1 069 151,06	-	2 291 641	972 144	-
5	Młynary	1 306 488,39	-	385 610,07	633 316,88	-
6	Tolkmicko	25 680	-	3 862 700	20 716 443,56	674 967
7	Rychliki	510 000	-	1 455 950	404 000	946 500
8	Gronowo Elbląskie	415 842,95	-	319 479,23	525 949,04	-
9	Godkowo	379 346,04	-	549 083,58	347 194,62	250
10	Pasłęk	4 329 414,85	-	2 194 870,36	4 507 189,96	-
Suma		10 231 936,23	209 793,00	24 217 789,27	29 085 062,94	714 817,00

Łącznie na wydatki na działania związane z ochroną środowiska gminy jak i sam powiat w 2013 r. wydatkowały kwotę 64 459 398,44 PLN. Najwięcej nakładów poniesiono na inwestycje związane z modernizacją dróg, budową wodociągów i kanalizacji sanitarnej, łącznie 53 302 852,21 PLN. Inwestycje finansowane były ze środków własnych samorządów, WFOŚiGW w Olsztynie, NFOŚiGW w Warszawie, RPO Województwa Warmińsko – Mazurskiego 2007-2017 oraz POiŚ.

Należy jednak zaznaczyć że przedstawione powyżej koszty są jedynie orientacyjne. Trudno jest jednoznacznie określić jakie dokładnie wydatki poniosły gminy i powiat w tym okresie sprawozdawczym. W *Programie* nie umieszczono bowiem szczegółowego harmonogramu rzeczowo – finansowego realizacji zadań w poszczególnych latach.

7. Krótkie podsumowanie.

Niniejszy raport jest drugim tego rodzaju dokumentem po raporcie z realizacji Programu w latach 2010-2012. Objął on okres od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r.

W ramach realizacji celu priorytetowego gminy, powiat jak i jednostki odpowiedzialne za ochronę przyrody (nadleśnictwa, Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej) także Żuławski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Elblągu podjęły szereg działań takich jak m.in.:

I OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO – prowadzono działania związane z modernizacją i przebudową urządzeń wodnych, budową wałów przeciwpowodziowych, rekultywacją terenów zdegradowanych, budową i modernizacją wodociągów.

II ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII - prowadzono działania związane z modernizacją sieci energetycznej, montażem odnawialnych źródeł energii (kolektorów słonecznych), wspierano służby ratownicze.

III ŚRODOWISKO I ZDROWIE. DALSZĄ POPRAWĄ JAKOŚCI I BEPIECZENSTWA EKOLOGICZNEGO – prowadzono działania związane z monitoringiem jakości wód powierzchniowych, budową kanalizacji sanitarnej i deszczowej, nową gospodarką odpadami, budową i modernizacją dróg i ulic miejskich, edukacją ekologiczną.

Jednoznacznie można stwierdzić, że każdy z samorządów terytorialnych i jednostek im podległych oraz odpowiedzialnych za realizację zleconych w *Programie* działań w miarę możliwości finansowych podejmował inwestycje w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu elbląskiego. Działania inwestycyjne wsparte były edukacją ekologiczną.